Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Poświętne na lata 2016 – 2023

Cześć diagnostyczna
do konsultacji społecznych

Poświętne, 2017

Projekt pn. „*Opracowanie programu rewitalizacji dla Gminy Poświętne*” współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020

1. WSTĘP

1.1. Wprowadzenie

Kompleksowa rewitalizacja obszarów zdegradowanych ma na celu pobudzić aktywność środowisk lokalnych poprzez współpracę na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego, ponadto ma zwalczać zjawisko wykluczenia na obszarach zagrożonych społecznymi patologiami.

Podejmowane inicjatywy Efektem końcowym wprowadzanych innowacji będzie polepszenie jakości życia mieszkańców, w tym zwiększenie ich szans na zatrudnienie. Poza tym przyczyni się to do odnowy rewitalizowanego obszaru, poprawy ładu przestrzennego, stanu środowiska i zabudowy, poprzez zastosowanie wysokiej jakości rozwiązań architektonicznych i urbanistycznych. Ważnym zdaniem jest ożywienia rewitalizowanych obszarów, nadania im nowych funkcji, podniesienia ich atrakcyjności.

Gmina Poświętne przystąpiła do opracowania Programu Rewitalizacji w ramach konkursu dotacji dla gmin województwa mazowieckiego na opracowanie lub aktualizację programów rewitalizacji współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020.
Program został opracowany w 2017 roku przez konsultantów Centrum Wspierania Rozwoju Lokalnego we współpracy z władzami gminy Poświętne, pracownikami urzędu, przedstawicielami instytucji społecznych, publicznych, a także środowiska gospodarczego i organizacji pozarządowych.
Do prac nad powstaniem programu zastosowano metodę partycypacyjno-ekspercką. Duże znaczenie przy opracowaniu jego poszczególnych części miały różne formy partycypacji społecznej, obejmujące informowanie, konsultowanie i współdecydowanie.
Informowanie obejmowało szerokie o działaniach podejmowanych w procesie przygotowania dokumentu. W zakresie konsultacji wykorzystano ankiety sondażowe wśród mieszkańców, wywiady pogłębione z liderami, warsztaty diagnostyczne dla mieszkańców terenów zdegradowanych, spacery badawcze. Z mieszkańcami podczas warsztatów strategicznych współdecydowano o celach i projektach rewitalizacji. Pozwoliło to uzyskać element współuczestniczenia o konieczności podjęcia konkretnych przedsięwzięć, ich zakresu i planowanych rezultatach, w celu ograniczenia lub zniwelowania zdiagnozowanych problemów i ograniczenia barier rozwojowych.
W procesie partycypacji brali udział przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorcy, przedstawiciele lokalnych władz oraz liderzy społeczności lokalnych. Opracowany

według ww. metodologii Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Poświętne obejmuje horyzont czasowy 2016 – 2023.

Został on przygotowany i opracowany zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* z dnia 2 sierpnia 2016 roku, *Instrukcją dotycząca przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 oraz preferencji dla projektów mających na celu przywrócenia ładu przestrzennego*. Struktura oraz zawartość merytoryczna programu jest zgodna z zaleceniami dla tego typu opracowań.

Program rewitalizacji dla Gminy Poświętne powstał na podstawie art.18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 201 r. poz. 446).

Dokument Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Poświętne na lata 2016 – 2023 składa się z trzech zasadniczych bloków. Pierwszy obejmuje diagnozę społeczno-gospodarcza gminy służącą wybraniu obszarów zdegradowanych oraz z ich wyborem i opisem oraz wybór obszarów rewitalizacji. Blok drugi zawiera opis celów rewitalizacji wraz z przedstawieniem przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz ich związek z celami rewitalizacji. Kolejna blok, trzeci obejmuje zagadnienia związane z wdrażaniem programu rewitalizacji.

Dokument z godnie ze wskazanymi powyżej wytycznymi został podzielony na 12 części. Część 1 ma charakter wstępny przestawiający tło podejmowanych przez gminę działań związanych

z rewitalizacja oraz prezentuje podstawowe definicje związane z tym procesem. W części 2 przedstawiono powiązanie celów przedstawianego LPR z innymi dokumentami strategicznymi gminy. Procesowi delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji poświecono część 3. W części 4 zaprezentowano diagnozę obszarów zdiagnozowanych jak zdegradowane z uwzględnieniem sfer: społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Część 5 zawiera opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji. W części 6 przedstawiono cele prowadzonych działań rewitalizacyjnych a w części 7 przedstawiono przedsięwzięcia rewitalizacyjne, służące osiągnięciu celów, zaprezentowane w postaci kart zadań. W części 8 przedstawiono zgodność programu w zakresie zachowania komplementarności działań LPR a w części 9 jego zintegrowane podejście. Część 10 prezentuje ramy finansowe podstawowych działań rewitalizacyjnych. Część 11 opisuje mechanizmy i narzędzia partycypacji społecznej wykorzystane w procesie tworzenia dokumentu. System wdrażania programu rewitalizacji został przedstawiony w części 12.

1.2. SŁOWNIK POJĘĆ DOTYCZĄCYCH REWITALIZACJI

Pojęcie rewitalizacji ewaluowało. Obecne jego znaczenia związane jest z wprowadzaniem w życie Ustawy z dnia 9 października o Rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777). Nadaje ona nowy sens temu pojęciu zwracając szczególnie problematyce dokonania zamiany w sferze społecznej. Ustawa wskazała także jako gminę, która ma podejmować działania rewitalizacyjne za zarządzanym terenie. Ważnym elementem prowadzenia działań zmierzających do zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej jest posługiwanie się wspólnym jeżykiem i jednoznacznym rozumieniem używanych w tych procesach pojęć. Dlatego wskazanym jest zatem przedstawienie definicji podstawowych pojęć związanych z tym procesem.

Stan kryzysowy

Stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
- przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),
- technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Rewitalizacja:

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

(Ustawa z dn. 9 października 2015 o Rewitalizacji, art. 2.1)

Obszar zdegradowany:

jest to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, ponadto, gdy na wskazanym obszarze występuje co najmniej jedno z następujących negatywnych zjawisk:

- Gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- Środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- Przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- Technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

(Ustawa z dn. 9 października 2015 o Rewitalizacji, art. 9)

Obszar rewitalizacji:

to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (w tym zjawisk społecznych oraz gospodarczych lub środowiskowych lub przestrzennofunkcjonalnych lub technicznych), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji.

(Ustawa z dn. 9 października 2015 o Rewitalizacji, art. 10)

Program rewitalizacji:

Inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzennofunkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stwo-

rzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.
(Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 roku)

Projekt rewitalizacyjny:
zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów albo logicznie powiązany z treścią i celami programu rewitalizacji, zgłoszony do objęcia albo objęty współfinansowaniem UE z jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego. Wynikanie projektu rewitalizacyjnego z programu rewitalizacji oznacza zatem albo wskazanie (wymienienie) go wprost w programie rewitalizacji albo określenie go w ogólnym (zbiorczym) opisie innych, uzupełniających rodzajów działań rewitalizacyjnych.
(Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 roku)

2. OPIS POWIĄZAŃ PROGRAMU Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI GMINY

Program rewitalizacji ma charakter dokumentu operacyjnego i podrzędnego w stosunku do dokumentu planistycznego opisującego rozwój wszystkich sfer społeczno-gospodarczych gminy. Takimi podatkowymi dokumentami funkcjonującymi na poziomie samorządu gminnego jest obowiązkowe Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz strategie rozwoju, które nie są dokumentami wymaganymi w samorządzie gminny. Gmina Poświętne posiada oba z wymienionych dokumentów. Ponadto w gminie przyjęto dwa istotne dla procesów rewitalizacji dwa dokumenty tj. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Poświętne do roku 2020 oraz Plan gospodarki niskoemisyjnej. Wspominane dokumenty, zawarte w nich cele i działania odejmują obszar całej gminy. Pomimo tego, że w wyżej wymienionych dokumentach nie ma bezpośredniego odsyłania do procesów rewitalizacji, to zaplanowane w nich konkretne cele i przedsięwzięcia bardzo mocno korespondują z działaniami o charakterze rewitalizacyjnymi.

Program Rewitalizacji Gminy Poświętne został opracowany w oparciu o istniejące dokumenty programowe Gminy. Poniżej przedstawiono najważniejsze założenia poszczególnych dokumentów ze szczególnym uwzględnieniem tych o charakterze pozwalającym na uwzględnienie ich w programie rewitalizacji gminy.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Poświętne *(uchwały Nr XXIII/140/06 Rady Gminy Poświętne z dnia 29 czerwca 2006 r.)*

Studium opracowane w 2006 roku wskazywało na główne cele rozwoju gminy**:**

1) Głównym celem rozwoju gminy jest zapewnienie mieszkańcom pracy i dochodów pozwalających na godziwy, w odczuciu społecznym, poziom życia.
2) W rozwoju gminy należy dążyć do zaspokojenia potrzeb społeczności lokalnej i zabezpieczenia powiązań społeczno-ekonomicznych wewnątrz gminy oraz z gminami sąsiednimi i powiatem w sferach: społecznej, ekologicznej, infrastruktury technicznej.
3) Należy wykorzystać dla rozwoju istniejące położenie gminy w bliskim sąsiedztwie aglomeracji warszawskiej, istniejące walory rolniczej przestrzeni produkcyjnej, możliwości rekreacyjne i jego otoczenia, majątek trwały i istniejący potencjał infrastrukturalny.
4) Społecznym efektem rozwoju gminy będzie poprawa szeroko rozwiniętych warunków życia mieszkańców.

Cele społeczne w zagospodarowaniu przestrzennym gminy:

1) Tworzenie warunków do wzrostu ilości miejsc pracy, szczególnie w urządzeniach obsługi rolnictwa, ludności wiejskiej i turystyki (agroturystyki).
2) Rozwój mieszkalnictwa, poprzez podnoszenie standardu cywilizacyjnego zamieszkania i podnoszenie standardu technicznego wyposażenia mieszkań.
3) Podnoszenie poziomu wykształcenia ludności, rozwoju kultury, sportu, ochrony zdrowia i opieki społecznej.

Cele ekologiczne rozwoju gminy:

1) Ochrona funkcjonowania i zachowania ciągłości przestrzennej systemu środowiska przyrodniczego.
2) Wzbogacenie i racjonalne wykorzystanie walorów systemu przyrodniczego dla rekreacji i rolnictwa.
3) Zapewnienie, co najmniej normatywnych warunków sanitarnych zamieszkiwania ludności w zakresie: wysokiej jakości wody pitnej i powietrza atmosferycznego, poziomu hałasu i wibracji oraz elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego.
4) Zapewnienie możliwości bezpiecznego dla środowiska odprowadzania nieczystości stałych i płynnych.

Cele rozwoju gospodarczego:

1) Poprawa (powiększenie) struktury obszarowej gospodarstw rolnych.
2) Rozwój funkcji produkcyjnych na wyznaczonych dla tego celu terenach.
3) Zwiększenie ilości (poprawa jakości już istniejących) urządzeń obsługi rolnictwa i obsługi wsi.
4) Właściwe wykorzystanie możliwości produkcyjnej rolnictwa zgodnie z uwarunkowaniami wynikającymi z jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej.
5) Rozwój funkcji turystycznych i wypoczynkowych na terenach wyznaczonych w dolinie rzek Rządzy i Czarnej.

Cele rozwoju komunikacji:

1) Zapewnienie funkcjonowania w odpowiednim standardzie i jakości ruchu kołowego na drogach gminnych i powiatowych.
2) Podnoszenie standardu wyposażenia w urządzenia obsługi dróg.
3) Zapewnienie sprawnych zewnętrznych powiązań komunikacyjnych gminy z obszarami województwa, powiatu i gmin sąsiednich (w tym budowa drogi regionalnej).

4) Zaspokojenie wewnętrznych potrzeb komunikacyjnych mieszkańców gminy w preferowanym przez nich standardzie.
5) Budowa ścieżek rowerowych na trasach dojazdowych do obiektów i obszarów zarówno ważnych społecznie i gospodarczo (kościół, cmentarz, urząd, sklep), jak i atrakcyjnych kulturowo i krajobrazowo.

Cele rozwoju infrastruktury technicznej:

1) Zaspokojenie zapotrzebowania mieszkańców na dostawę w preferowanym przez nich standardzie ilościowym i jakościowym: wody, energii elektrycznej, gazu i usług telekomunikacyjnych.
2) Ochrona wody, powietrza, gleby i środowiska przyrodniczego, a także miejsc zamieszkania ludności przed zanieczyszczeniami.
3) Zmniejszenie uciążliwości kolizji między sieciami i urządzeniami infrastruktury technicznej, a także siecią osadniczą i elementami systemu przyrodniczego gminy.
4) Sprawne i niezawodne funkcjonowanie systemów infrastruktury technicznej, zapewniające zaspokojenie potrzeb w sposób ciągły i efektywny ekonomicznie.

Należy dodać, ze pomimo odległego czasu przyjęcia przez radę Gminy Studium jego zapisy są w dalszym ciągu aktualne

Strategia rozwoju Gminy Poświętne na lata 2016-2023

uchwały Nr XV/123/2016Rady Gminy Poświętne z dnia 30 września 2016 r.)

Strategia wskazuje na wizję gminy, docelowy wizerunek gminy z określeniem celów i zasad rozwoju w perspektywie kilkunastu lat.

GMINA POŚWIĘTNE to ośrodek mieszkalny znaczeniu ponadlokalnym, posiadający rozbudowaną infrastrukturę techniczną, charakteryzujący się wysoką aktywnością społeczną mieszkańców, bogatą ofertą edukacyjno-kulturalną, a także rozwijającym się rynkiem pracy oraz przedsiębiorczością, przy dbałości o stan środowiska naturalnego.

W dokumencie określono także misje gminy, to syntetyczne określenie działań podejmowanych przez wszystkich zainteresowanych rozwojem Gminy.

GMINA POŚWIĘTNE dynamicznie rozwijającym się ośrodkiem mieszkalnymi gospodarczym, o rosnącym poziomie życia, zamożności i aktywności społecznej mieszkańców, dzięki efektywnemu wykorzystaniu wewnętrznych (endogenicznych) potencjałów, rozwoju przedsiębiorczo-

ści oraz infrastruktury technicznej, przy poszanowaniu środowiska naturalnego (obszar zrównoważonego rozwoju).

Jako cel główny Strategii wskazano:

Wzrost jakości życia i integracji mieszkańców Gminy Poświętne dzięki zapewnieniu spójności terytorialnej poprzez rozwój infrastruktury technicznej, przedsiębiorczości i kapitału społecznego oraz zwiększeniu znaczenia Gminy jako obszaru atrakcyjnego dla inwestycji w sferze mieszkalnictwa i przedsiębiorczości.

Dokument określa na cele szczegółowe:

Cel szczegółowy 1:

Poprawa dostępności i spójności terytorialnej Gminy Poświętne poprzez zintegrowany rozwój infrastruktury technicznej w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju.

Cel szczegółowy 2:

Podniesienie atrakcyjności gospodarczej Gminy Poświętne poprzez wspieranie przedsiębiorczości i budowanie warunków do inwestycji.

Cel szczegółowy 3:

Wzrost jakości życia mieszkańców Gminy Poświętne poprzez rozwój kapitału ludzkiego i społecznego oraz podniesienie standardu usług edukacyjno-kulturalnych.

W przypadku celu szczegółowego nr 1, dotyczącego priorytetu jakim jest rozwój infrastruktury technicznej w Gminie Poświętne, jako kierunki interwencji należy wymienić:

- rozwój infrastruktury drogowej, który przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców poprzez budowę, rozbudowę i modernizację infrastruktury drogowej oraz bezpieczeństwa przy drogach. Poprawa stanu infrastruktury drogowej, a także budowa nowych dróg do terenów atrakcyjnych mieszkalnej (zasadne jest kosztem remontów obecnych dróg budowanie nowych „dróg do lasu" / „dróg w pole", jeżeli stwarza to szanse na rozwój mieszkalnictwa na danym obszarze) znacząco podniesie atrakcyjność do zamieszkania na terenie Gminy Poświętne oraz bezpieczeństwo i komfort podróżowania na jej obszarze;
- kompleksowy rozwój systemu zaopatrzenia mieszkańców w wodę sieci, a więc budowy wodociągów jest jedną z najpilniejszych potrzeb inwestycyjnych w Gminie Poświętne. Brak dostępu do wody pitnej z sieci to niezwykle istotny problem zarówno pod względem obecnej jakości życia mieszkańców, jak i atrakcyjności mieszkalnej (możliwości

przyciągania nowych). Również dla wielu firm brak wodociągu to istotny problem blokujący lub nawet uniemożliwiający rozwój;

- rozwój gospodarki ściekowej – zarówno sieci kanalizacji sanitarnej, jak i nieobjętych siecią zbiorczą (przydomowe oczyszczalnie ścieków) – to także ważne wyzwanie rozwojowe, bowiem Gmina Poświętne nie ma dostępu do sieci kanalizacyjnej. Utrudnia to rozwój potencjału mieszkalnego,, jak i gospodarczego obszaru gminy;
- bezpieczeństwo około drogowe, a więc budowa przy drogach chodników, oświetlenia, monitoringu czy też ścieżek rowerowych. Z jednej strony to podniesienie bezpieczeństwa, spadek liczby wypadków, a z drugiej wzrost atrakcyjności mieszkalnej gminy;
- gospodarka niskoemisyjna to taka działalność człowieka, która przynosi zysk inwestorom, wzrost gospodarczy krajowi i znaczną redukcję emisji CO2

Realizacja celu szczegółowego nr 2, i, będzie możliwa dzięki takim kierunkom interwencji, jak:

- rozwój drobnej przedsiębiorczości w Gminie Poświętne, który będzie możliwy przede wszystkim poprzez opracowanie systemu ulg dla przedsiębiorców i inwestorów, organizacji szkoleń z zakresu aplikowania o dodatkowe funduszy zewnętrzne oraz cyklicznych spotkań informacyjnych zachęcających do zakładania i rozwoju własnej firmy;
- stworzenie odpowiednich warunków do inwestowania w gminie, w szczególności dzięki wyznaczeniu i uzbrojeniu terenów inwestycyjnych, a także wspomnianemu opracowaniu systemu ulg dla inwestorów. Dzięki rozbudowie infrastruktury technicznej oraz bliskości Warszawy istnieje szansa, że nastąpi wzrost zainteresowania lokowaniem inwestycji na terenie Gminy Poświętne.

Wdrożenie celu szczegółowego nr 3, dotyczącego rozwoju społecznego-kulturalnego, odbędzie się dzięki takim kierunkom interwencji, jak:

- » rozwój edukacji i wychowania przedszkolnego, dzięki którym uczniowie szkół z terenu gminy otrzymają dostęp do bogatej oferty dydaktycznej oraz infrastruktury edukacyjnej, zaś rodzice będą mieli komfort pozostawienia dzieci w przedszkolu na czas pracy. Bardzo istotna jest racjonalizacja sieci szkół i ocena ekonomicznej zasadności funkcjonowania poszczególnych placówek. Wydatki na oświatę są bowiem jedynym obszarem, w którym Gmina Poświętne w krótkim okresie czasu może wygenerować oszczędności zwiększając swój budżet inwestycyjny i tym samym sposobność realizacji większej liczby projektów w zakresie infrastruktury technicznej (m.in. sieć wodociągowa, drogi). Ten kierunek interwencji będzie istotny, aby z jednej strony przyciągnąć na teren gminy nowych

mieszkańców, z drugiej, aby racjonalizować wydatki budżetowe (zwiększając możliwości inwestycyjne). Dzięki wysokiemu poziomowi edukacji zwiększony zostanie także aspekt utożsamiania się uczniów z miejscem zamieszkania;

- » aktywność społeczna– dobra współpraca pomiędzy administracją samorządową a organizacjami pozarządowymi, w tym powierzanie zadań publicznych, przyczyni się do sprawniejszego funkcjonowania urzędu, jak i da możliwość samorealizacji osobom działającym w NGO's. Ważne w tym względzie jest zapewnienie odpowiedniej infrastruktury miejsc spotkań i integracji mieszkańców, umożliwiającej regularną i sprawną realizację planów i przedsięwzięć III sektora. Istotna jest także poprawa infrastruktury w tym zakresie, w tym dostosowanie budynków do potrzeb działalności kulturalnej. Będzie to skutkowało większą ilością wspólnych gminnych wydarzeń i inicjatyw kulturalnych. Obserwacja działalności innych samorządów pokazuje, że im większe nakłady na kulturę tym większa liczba społeczności i zaangażowanie w rozwój obszaru oraz lepsze więzi społeczne;
- rozbudowa oferty oraz infrastruktury sportowej – poprzez powstanie rożnego rodzaju obiektów i rozbudowę infrastruktury służącej rekreacji i sportowi, mieszkańcy będą mieli możliwość aktywnego wypoczynku na terenie gminy oraz rozwoju swoich umiejętności sportowych. Ważne w tym zakresie są także inwestycje w place zabaw dla dzieci, czy też siłownie na świeżym powietrzu. Inwestycje w sport są szansą na integrację mieszkańców i budowę spójności społecznej gminy. To także szansa na podniesienie walorów mieszkalnych obszaru. Rozbudowa infrastruktury sportowej przyczyni się do podniesienia komfortu życia mieszkańców;
- poprawa jakości usług z zakresu służby zdrowia, w szczególności poprzez zapewnienie odpowiednich warunków lokalowych dla ośrodka zdrowia. Ważna jest również promocja i organizacja badań profilaktycznych wśród mieszkańców. Dostęp do wysokiej jakości usług opieki zdrowotnej to istotny element służący podniesieniu liczby mieszkańców gminy.
- promocja walorów mieszkalnych –kampania promocyjna skierowana zostanie przede wszystkim do mieszkańców Warszawy, ale również pobliskich ośrodków miejskich: Wołomin. Ząbki, Marki, Zielonka, Radzymin, Tłuszcz czy Kobyłka. Dzięki temu przedsięwzięciu, wiadomość o atrakcyjnych terenach do zamieszkania trafi do określonej, precyzyjnie dobranej grupy odbiorców. Bliskość Warszawy oraz bezpośrednie sąsiedztwo Obszaru Metropolitalnego Warszawy to aspekty, dzięki którym Poświętne może konkurować (głównie ceną gruntu) z innymi jednostkami pod względem atrakcyjności mieszkaniowej, stanowiąc dogodny „rynek” dla poszukujących mieszkań (w szczególności mło-

dych małżeństw). Jednakże realna promocja walorów mieszkalnych będzie możliwa dopiero po 2020 roku w wyniku realizacji intensywnego programu inwestycji w infrastrukturę techniczną.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Poświętne do roku 2020

Uchwała Nr XX/160/2017 Rady Gminy Poświętne z dnia 31 marca 2017 r.

Wyznaczane w nich kierunki zagospodarowania terenu oraz uwarunkowania, mające wpływ na ochronę środowiska to m.in.:

- zakaz lokalizacji nowych oraz rozbudowy istniejących obiektów uciążliwych, tj. powodujących przekroczenia ustalonych przepisami odrębnymi standardów jakości środowiska ograniczanie rozpraszania zabudowy poprzez wskazanie terenów jej rozwoju, w pierwszej kolejności w granicach wykształconych już pasów i skupisk zabudowy lub w ich sąsiedztwie;
- wypełnianie wolnych enklaw w pasmach istniejącej zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej w celu odpowiedniego wykorzystania terenów już zurbanizowanych i stworzenia większej ich zwartości przestrzennej;
- wyposażanie terenów zabudowy mieszkaniowej co najmniej w sieci elektroenergetyczne i wodociągowe, a strefy koncentracji zabudowy mieszkaniowej - także w sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej;
- propagowanie odnawialnych źródeł energii, z wyłączeniem energii produkowanej z wiatru;
- rekomendowanie stopniowego ograniczania wykorzystywania węgla kamiennego jako głównego nośnika energii cieplnej stosowanego do ogrzewania budynków mieszkalnych.

Dokument wskazuje na dwa istotne obszary działań w zakresie ochrony środowisko:

1) Gospodarka wodno-ściekowym w obszarze której, planuje się :
- Zapewnienie dostępu do czystej wody dla mieszkańców gminy
- Poprawa jakości wód podziemnych i powierzchniowych

2) Ochrona klimatu i jakości powietrza, z działaniami obejmującymi :
- Zmniejszenie rocznej emisji gazów cieplarnianych
- Zmniejszenie rocznego zużycia energii elektrycznej na oświetlenie uliczne

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Poświętne

Uchwała Nr XII/92/2016 Rady Gminy Poświętne z dnia 14 marca 2016

Planowane działania krótko i długoterminowe Gminy Poświętne:

- Termomodernizację Ośrodka Zdrowia
- Modernizacja instalacji centralnego ogrzewania w budynku Zespołu Szkół w Poświętne - Poprawa energooszczędności budynku, polepszenie warunków nauczania dzieci i młodzieży
- Termomodernizacja obiektów mieszkalnych zlokalizowanych na terenie Gminy w ramach Programu RYŚ
- Montaż OZE w ramach Programu PROSUMENT na budynkach mieszkalnych na terenie Gminy
- Inwestycje przedsiębiorców z terenu Gminy realizowane w oparciu o program priorytetowy Poprawa efektywności energetycznej – Inwestycje energooszczędne w małych i średnich przedsiębiorstwach
- Modernizacja istniejące drogi gminnej
- Modernizację oświetlenia ulicznego w miejscowości Poświętne
- Współpraca z mieszkańcami oraz przedsiębiorcami działającymi na terenie Gminy.
- Współpraca polegająca na prowadzeniu kampanii informacyjnych i promocyjnych w zakresie efektywności energetycznej oraz zrównoważonego rozwoju.

3. PROCES DELIMITACJI OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

3.1. WPROWADZENIE

Niniejsza diagnoza stanowi kompleksowy opis sytuacji obszarów kryzysowych w gminie Poświętne przygotowanej w ramach opracowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Poświętne na lata 2016-2023. Celem diagnozy było określenie obszarów zdegradowanych oraz obszarów rewitalizacji. Całość diagnozy zwieńczona jest podsumowaniem będącym przedstawieniem najważniejszych wniosków dotyczących wskazanych obszarów rewitalizacji.

Rysunek 1. **Etapy delimitacji obszarów rewitalizacji**

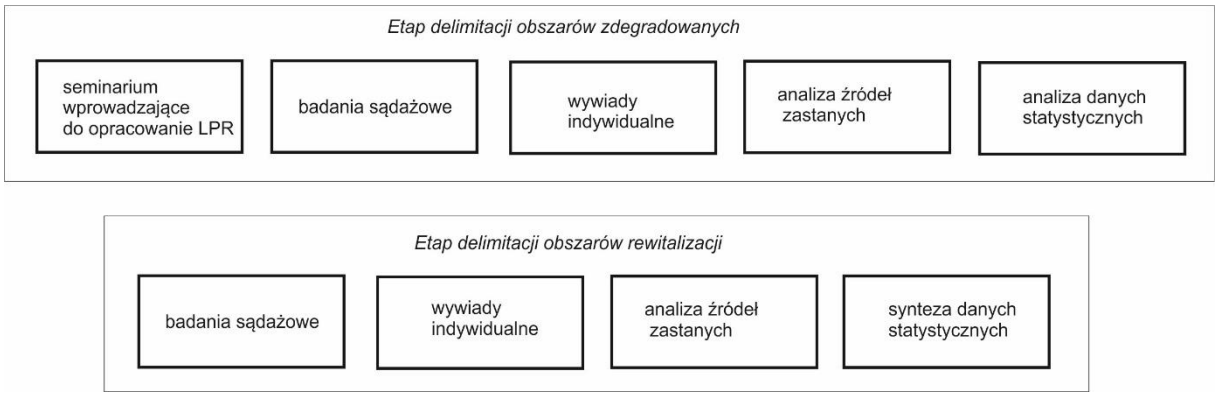

źródło : Opracowanie własne

Obszary zdegradowane zostały wyznaczone w sposób obiektywny na podstawie zróżnicowanych narzędzi, metod i technik badawczych.

Podstawą do analizy były dane statystyczne uzyskane z ogólnodostępnych źródeł takich jak Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego oraz dane agregowane przez różne referatu Urzędu Gminy, jednostki gminne (m.in. Ośrodek Pomocy Społecznej, oraz instytucję poza gminne (Policja, Powiatowy Urząd Praca). Zestaw wskaźników, na podstawie których dokonano wyboru obszarów zdegradowanych został ustalony przez ekspertów z członkami zespołu Roboczego ds. rewitalizacji powołanego zarządzeniem przez Wójta Gminy. Za pomocą wskaźników dokonano oceny sytuacji społeczno-ekonomicznej wszystkich obszarów gminy. Pozwoliło to z jednej strony ocenić jej różnorodność a drugiej wskazać na najważniejsze zjawiska/problemy obejmujące społeczność gminy.

Kolejnym narzędziem badawczym służącym wyznaczeniu obszarów zdegradowanych była ankieta sondażowa. Ankieta była udostępniona on-line na stronie internetowej gminy oraz dystrybuowana w wersji papierowej wśród mieszkańców całej gminy.

Ważnym narzędziem badawczym były bezpośrednie spotkania warsztatowe z mieszkańcami gminy.

Należy mieć na uwadze, iż funkcjonowanie społeczno-gospodarcze gminy, problemy jej mieszkańców i bariery rozwojowe mają bardzo złożoną strukturę. Przyczyna ich powstania i ewentualne skutki nie zawsze można zdiagnozować na podstawie danych statystycznych. Wiedzę na temat ogólnie panującej sytuacji w gminie posiadają lokalni liderzy, których poproszono o identyfikację najważniejszych problemów oraz próbę wskazania koncentracji tych problemów.

Kolejnym narzędziem służącym do wyznaczenia obszarów zdegradowanych była analiza dokumentów o charakterze planistycznym.

Dane z badań statystycznych oraz wyniki ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców, były prezentowane na czterech spotkaniach warsztatowych, na których spotkali się przedstawiciele różnych środowisk i instytucji. Podczas warsztatów dyskutowano o zaistniałych problemach, a także potencjałach rozwojowych obszarów.

W celu zdiagnozowania problemów natury funkcjonalno-przestrzennej zorganizowana została tzw. wizja lokalna (spacer badawczy), podczas której odwiedzono wszystkie wstępnie wybrane obszary, na których zdiagnozowano kryzys w sferze społecznej. Wyjście w teren pozwoliło na doprecyzowanie obszarów kryzysowych i wyznaczenie obszarów rewitalizacji poprzez wykazanie problemów w sferze funkcjonalnej, z jakimi zmagają się mieszkańcy obszarów.

Łącznie wszystkie wskazane działania pozwoliły na precyzyjne określenie obszarów zdegradowanych w Gminie oraz obszarów, które w pierwszej kolejności powinny zostać poddane rewitalizacji. Wnioski z przeprowadzonych badań i analiz przedstawiono poniżej.

3.2. WYBÓR OBSZARU KYZYSOWEGO

Gmina Poświętne położona jest w województwie mazowieckim i stanowi jedną z 12 gmin powiatu wołomińskiego. Gminę tworzy 28 sołectw1 o łącznej powierzchni 10 395 ha2, a zamieszkuje ją 6 154 osób3. Główną miejscowością gminy jest Poświętne, w którym skupiają się większe obiekty usługowe zlokalizowane w jej centralnej części, wzdłuż krzyżujących się dróg.

Gmina Poświętne graniczy z gminami: Strachówka, Tłuszcz, Klembów, Wołomin, Zielonka, Poświętne (powiat miński).

W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego dokonano początkowo zestawienia danych obrazujących sytuację społeczną poszczególnych sołectw, które poddano później analizie.

Rysunek 2. **Podział Gminy Poświętne na obszary badawcze - sołectwa**

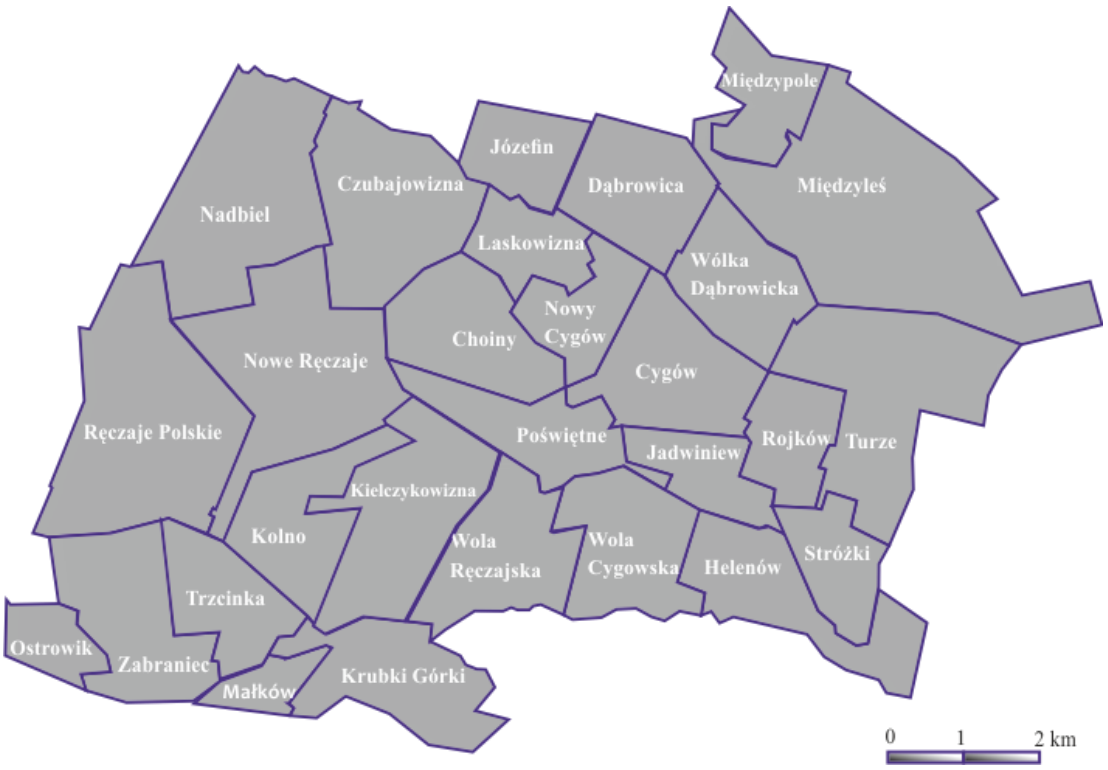

Źródło: opracowanie własne

Dla oceny zjawisk kryzysowych posłużono się następującymi wskaźnikami:

Tabela 1. **Wskaźniki służące wyboru obszaru kryzysowego**

Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera techniczna
• Liczba dzieci korzystających z dożywania 2015 na 100 uczniów • Liczba osób korzystający z pomocy społeczne na 100 mieszkańców • Liczba osób korzystający z pomocy społeczne z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców • Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w • Udział trwale bezrobotnych w liczby bezrobotnych w 2015 • Frekwencja na zebraniach sołeckich • Przemoc domowa	Liczba przedsiębiorstw na 100 mieszkańców	Występowanie azbestu

Źródło: opracowanie własne

Przy wyborze wskaźników kierowano się między innymi ich dostępnością i łatwością mierzenia, ważną w procedurach monitorowania realizacji programu. Jest to szczególnie ważne w takich małych gminach jak Poświętne, które mają ograniczoną liczbę urzędników.
Zgodnie z wymaganiami obszar rewitalizacji wyznaczony na terenie gminy nie może przekraczać 20% jej obszaru i nie może być zamieszkały przez więcej niż 30 % liczby mieszkańców.

Sfera społeczna

Proces rewitalizacji służy odnowieniu społecznego potencjału obszarów wiejskich. Kluczowa jest sfera społeczna, która powinna stanowić główne pole zmian związanych z rewitalizacją. Najpierw jednak konieczne jest przeprowadzenie pogłębionej analizy istniejącej sytuacji. W tym celu szczegółowej analizie poddano dane dotyczące bezpośrednio mieszkańców gminy. Szczególnie skupiono się na następujących aspektach: demografia, edukacja, aktywność społeczna, bezrobocie, pomoc społeczna i bezpieczeństwo. Analiza ma na celu rozpoznanie sposobu życia mieszkańców, identyfikację problemów, z którymi się borykają, oraz wykazanie dysfunkcji w funkcjonowaniu w danej przestrzeni.

Demografia

Tabela 2. **Liczba ludności w sołectwach w gminie Poświętne**

L.p.	Solectwo	Liczba mieszkańców 2013	Liczba mieszkańców 2015	Udział mieszkańców sołectwa w ogólnej liczbie mieszkańców gminy w 2013	Udział mieszkańców sołectwa w ogólnej liczbie mieszkańców gminy w 2015	Zmiana liczby ludności w %
1.	Choiny	208	214	3,56	3,56	2,88
2.	Cygów	324	331	5,55	5,51	2,16
3.	Czubajowizna	148	148	2,54	2,46	0,00
4.	Dąbrowica	208	211	3,56	3,51	1,44
5.	Helenów	54	55	0,93	0,92	1,85
6.	Jadwiniew	197	199	3,38	3,31	1,02
7.	Józefin	78	74	1,34	1,23	-5,13
8.	Kielczykowizna	53	54	0,91	0,90	1,89
9.	Kolno	114	116	1,95	1,93	1,75
10.	Krubki Górki	161	164	2,76	2,73	1,86
11.	Laskowizna	94	96	1,61	1,60	2,13
12.	Małków	79	79	1,35	1,32	0,00
13.	Międzyleś	581	596	9,96	9,92	2,58
14.	Międzypole	166	172	2,84	2,86	3,61
15.	Nadbiel	131	133	2,24	2,21	1,53
16.	Nowe Ręczaje	353	368	6,05	6,13	4,25
17.	Nowy Cygów	158	156	2,71	2,60	-1,27
18.	Ostrowik	107	115	1,83	1,91	7,48

19.	Poświętne	383	401	6,56	6,68	4,70
20.	Ręczaje Polskie	284	295	4,87	4,91	3,87
21.	Rojków	203	207	3,48	3,45	1,97
22.	Stróżki	35	35	0,60	0,58	0,00
23.	Turze	221	228	3,79	3,80	3,17
24.	Trzcinka	150	167	2,57	2,78	11,33
25.	Wola Cygowska	225	235	3,86	3,91	4,44
26.	Wola Ręczajska	305	314	5,23	5,23	2,95
27.	Wólka Dąbrowicka	389	403	6,67	6,71	3,60
28.	Zabraniec	427	441	7,32	7,34	3,28
29.	Razem/średnia	5836	6007	100,00	100,00	2,93

Źródło: Opracowanie własne

Według stanu na koniec 2015 r. gminę Poświętne zamieszkiwało 6007 osób. W gminie występują sołectwa o bardzo różnej liczbie ludności. Najwyższy udział liczby mieszkańców jest w Międzylesiu i Zabrańcu. Osiem sołectw jest powyżej średniej gminy, należą do nich : Cygów, Nowe Ręczaje, Międzylesie, Poświętne, Wola Ręczajska, Wólka Dąbrowicka i Zabraniec. W całej gminie w latach 2013-2015 liczba ludności wzrosła o 2,39%. Zmiana % liczby ludności jest różna w zależności od sołectwa. Najwięcej ludności ubyło w Józefinie, bo aż 5,13%. Wartość ujemną widać także w Nowym Cygowie. Są też sołectwa o dużym wzroście liczby mieszkańców. W Trzcince liczba mieszkańców wzrosła o blisko 11% (w ciągu dwóch lat przybyło 17 mieszkańców), zaś w Ostrowiku o blisko 8%.

Największy udział mieszkańców sołectw w ogólnej liczbie mieszkańców gminy w 2015 miał miejsce z miejscowości Międzyleś – 9,92%. W 7 miejscowościach udział mieszkańców sołectw w ogólnej liczbie mieszkańców gminy w 2015 wynosił powyżej 5%. Najmniejszy udział był w sołectwie Stróżki – 0,58%, Kielczykowizna – 0,9% oraz Helenów – 0,92%.
W latach 2013-2015 % liczba ludności zmieniała się praktycznie w każdej miejscowości. Największy przyrost miał miejsce w Trzcince – 11,33%. W trzech sołectwach : Stróżki, Małków i Czubajowizna liczba ludności nie zmieniła się na przestrzeni lat 2013-2015. W Nowym Cygowie oraz w Józefinie udział liczby mieszkańców w stosunku do udziału poszczególnych obszarów zmniejszył się : w Nowym Cygowie wynosił -1,27%, a w Józefinie -5,13%. W 8 sołectwach zmiana liczby ludności w % była powyżej średniej gminy, która wyniosła w 2015 roku 2,93%.

Rysunek 3. **Udział mieszkańców sołectwa w ogólnej liczbie mieszkańców gminy w 2015**

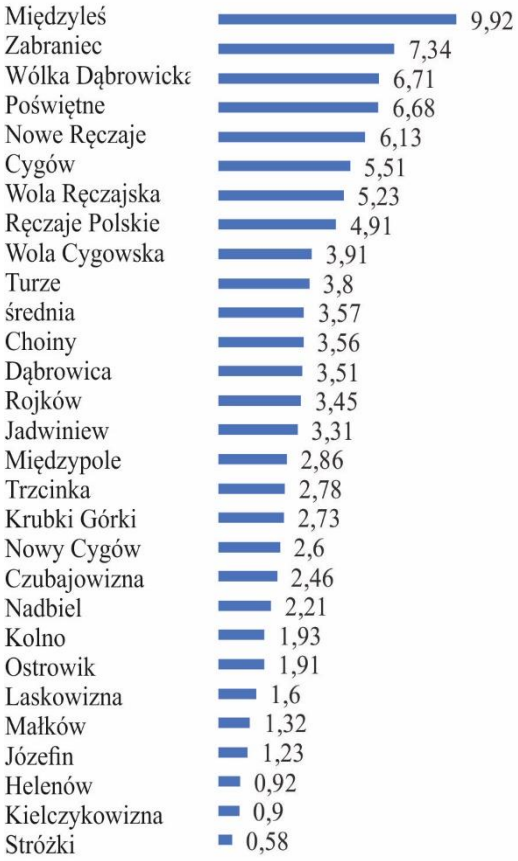

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 4. **Zmiana liczby ludności w % w latach 2013-2015**

Rysunek 5. **Udział mieszkańców sołectwa w ogólnej liczbie mieszkańców gminy w 2015**

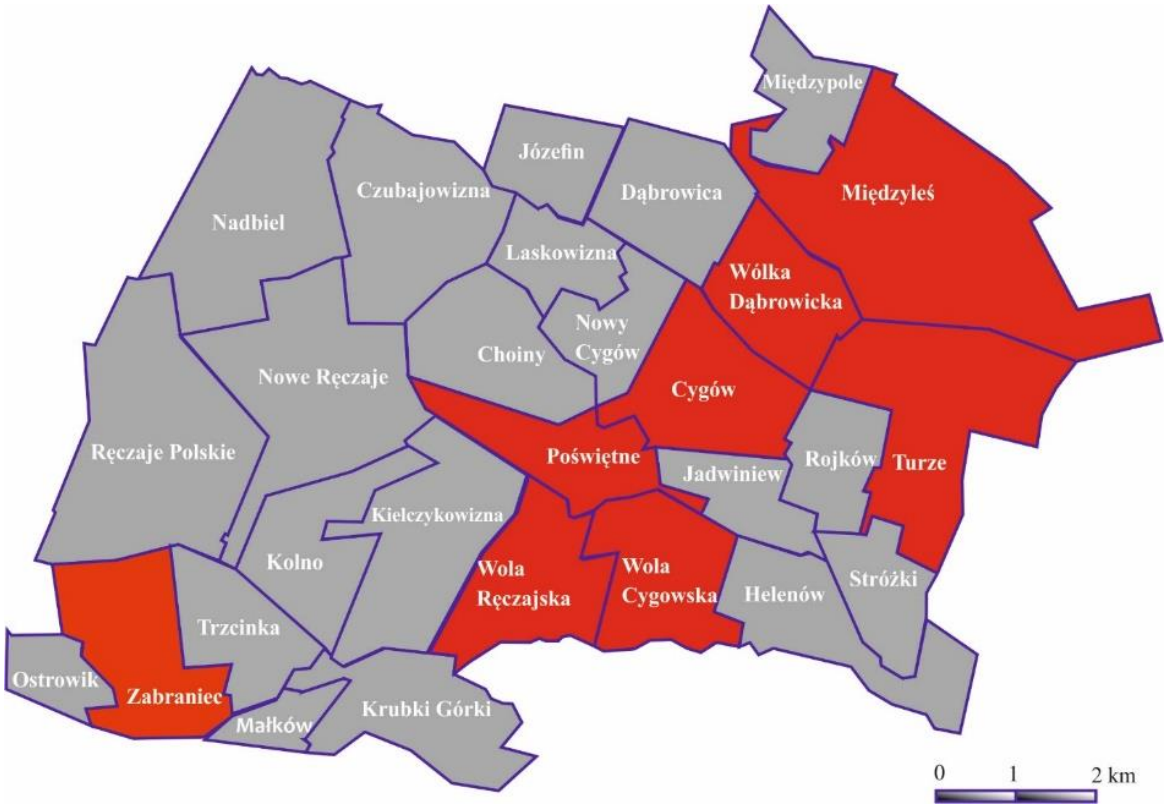

Legenda: sołectwa ze względu udział mieszkańców sołectwa w ogólnej liczbie mieszkańców gminy w 2015
sołectwa poniżej średniej Średnia 2,93 sołectwa powyżej średniej
Źródło: Opracowanie własne

Tabela 3. **Demografia struktura wieku w 2015 r.**

Sołectwo	Liczba osób wieku przedprodukcyjnym w 2015	Liczba osób wieku produkcyjnym W 2015	Liczba osób wieku poprodukcyjnym w 2015	Liczba osób w sołectwie W 2015	Udział w wieku przedprodukcyjnym na 100 mieszkańców w 2015	Udział w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców w 2015	Udział w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców w 2015
Choiny	59	125	30	214	27,57	58,41	14,02
Cygów	76	212	43	331	22,96	64,05	12,99
Czubajowizna	38	92	18	148	25,68	62,16	12,16
Dąbrowica	39	124	48	211	18,48	58,77	22,75
Helenów	15	30	10	55	27,27	54,55	18,18
Jadwiniew	43	134	22	199	21,61	67,34	11,06
Józefin	17	47	10	74	22,97	63,51	13,51
Kielczykowizna	15	27	12	54	27,78	50,00	22,22
Kolno	22	68	26	116	18,97	58,62	22,41
Krubki Górki	34	96	34	164	20,73	58,54	20,73
Laskowizna	18	66	12	96	18,75	68,75	12,50
Małków	20	45	14	79	25,32	56,96	17,72
Międzyleś	164	356	76	596	27,52	59,73	12,75

Międzypole	36	116	20	172	20,93	67,44	11,63
Nadbiel	33	78	22	133	24,81	58,65	16,54
Nowe Ręczaje	81	230	57	368	22,01	62,50	15,49
Nowy Cygów	43	94	19	156	27,56	60,26	12,18
Ostrowik	36	65	14	115	31,30	56,52	12,17
Poświętne	104	247	50	401	25,94	61,60	12,47
Ręczaje Polskie	63	194	38	295	21,36	65,76	12,88
Rojków	39	128	40	207	18,84	61,84	19,32
Stróżki	8	21	6	35	22,86	60,00	17,14
Trzcinka	44	97	26	167	26,35	58,08	15,57
Turze	48	141	39	228	21,05	61,84	17,11
Wola Cygowska	39	156	40	235	16,60	66,38	17,02
Wola Ręczajska	77	180	57	314	24,52	57,32	18,15
Wólka Dąbrowicka	101	246	56	403	25,06	61,04	13,90
Zabraniec	102	264	75	441	23,13	59,86	17,01
	1414	3679	914	6007	23,54	61,25	15,22

Źródło: Opracowanie własne

Ogólnie w całej gminie Poświętne w 2016 roku zamieszkiwało 6007 osób, z czego ponad 61% to osoby w wieku produkcyjnym. W wieku przedprodukcyjnym w 2015 roku było zaś 23,5%, co oznacza, że osób starszych było w gminie ok 15%. Gmina Poświętne posiada zatem znakomity kapitał ludzki. Najliczniejszą miejscowością w gminie jest Międzyleś – 596 osób, z czego osoby starsze stanowiły w 2015 roku 12,75%. Druga miejscowością co do liczebności osób jest Zabraniec – w 2015 roku zamieszkiwało tam 441 osoby, z czego osób starszych (wiek poprodukcyjny) było 17%. Najmniejszymi sołectwami w gminie są Stróżki i Kielczykowizna – łącznie w 2015 roku mieszkało tam 89 osób, z czego większość stanowiły osoby młode i w wieku produkcyjnym.

Rysunek 6. **Udział ludności w wieku przeprodukcyjnym**

Rysunek 7. **Udział ludności w wieku produkcyjnym**

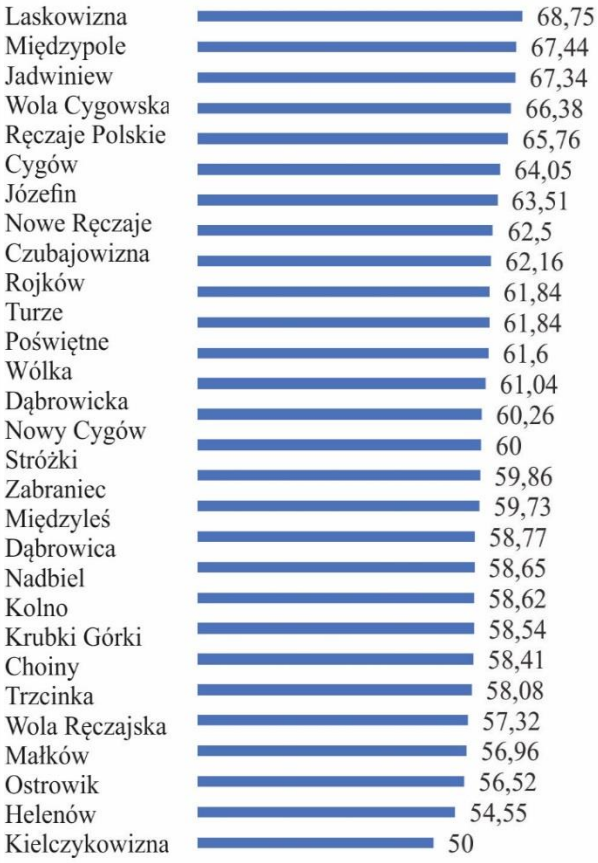

Źródło: Opracowanie własne

W roku 2015 najwięcej młodych osób (w wieku przedprodukcyjnym) zamieszkiwało w Ostrowiku – 31,3% w przeliczeniu na 100 mieszkańców. W 11 sołectwach udział w wieku przedprodukcyjnym na 100 mieszkańców w 2015 wynosił powyżej 25%. Zdecydowana przewagę stanowią w gminie osoby w wieku produkcyjnym. W każdej miejscowości liczba takich osób wynosiła w 2015 roku ponad 50%. Największy udział w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców w 2015 był w sołectwie Laskowizna – 68,75.

Rysunek 8. **Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w 2015**

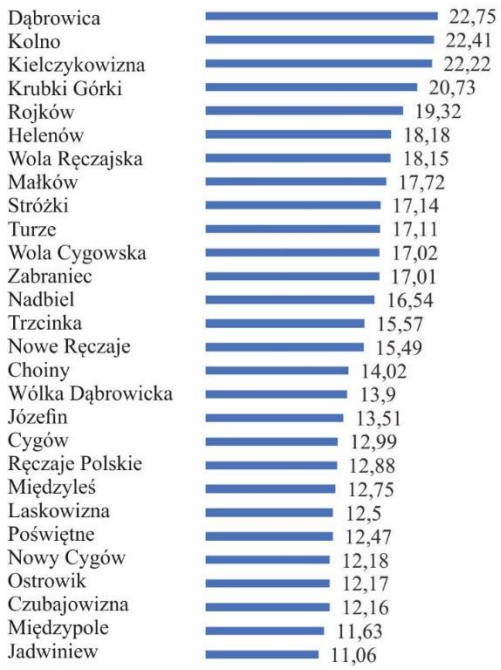

Źródło: Opracowanie własne

Osoby w wieku poprodukcyjnym stanowią w gminie najmniejsza grupę mieszkańców. Największy udział ludności w wieku poprodukcyjnym w 2015 był w miejscowości Dąbrowica – 22,75%. W czterech sołectwach udział ludności w wieku poprodukcyjnym w przeliczeniu na 100 osób wynosił ponad 20%. Najmniejszy był natomiast w sołectwie Jadwiniew – 11,06%.

Pomoc społeczna

Najważniejszą instytucją świadczącą usługi z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Poświętne jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stanisławowie. Zakres jego działalności obejmuje przede wszystkim:

- analizowanie potrzeb mieszkańców gminy w zakresie pomocy społecznej,
- przyznawanie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych przewidzianych przepisami prawa (finansowe, w naturze, usługach),
- opracowywanie planów dotyczących zaspokajania potrzeb mieszkańców w zakresie po-mocy społecznej oraz prowadzenie działalności zmierzającej do ich realizacji,
- współdziałanie i współpracę z innymi organizacjami i instytucjami zwłaszcza z samorządem gminnym,
- pracę socjalną, rozumianą jako działalność zawodowa, skierowaną na pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie,
- realizację zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej,

- prowadzenie spraw z zakresu przyznawania i wypłacania świadczeń rodzinnych oraz zaliczek alimentacyjnych.

Tabela 4. **Pomoc społeczna w gminie Poświętne**

L.p.	Sołectwo	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej		Liczba osób korzystający z pomocy społeczne na 100 mieszkańców		Udział osób z poszczególnych sołectw w całości w 2015	Zmiana liczby osób korzystających z pomocy społecznej 2013/2015
		2013	2015	2013	2015		
1.	Choiny	10	14	4,81	6,54	2,10	-1,73
2.	Cygów	23	31	7,10	9,37	4,64	-2,27
3.	Czubajowizna	19	27	12,84	18,24	4,04	-5,41
4.	Dąbrowica	13	9	6,25	4,27	1,35	1,98
5.	Helenów	11	5	20,37	9,09	0,75	11,28
6.	Jadwiniew	0	6	0,00	3,02	0,90	-3,02
7.	Józefin	14	1	17,95	1,35	0,15	16,60
8.	Kielczykowizna	4	4	7,55	7,41	0,60	0,14
9.	Kolno	26	22	22,81	18,97	3,29	3,84
10.	Krubki Górki	6	6	3,73	3,66	0,90	0,07
11.	Laskowizna	12	9	12,77	9,38	1,35	3,39
12.	Małków	16	26	20,25	32,91	3,89	-12,66
13.	Międzyleś	127	131	21,86	21,98	19,61	-0,12
14.	Międzypole	18	9	10,84	5,23	1,35	5,61
15.	Nadbiel	13	21	9,92	15,79	3,14	-5,87
16.	Nowe Ręczaje	52	36	14,73	9,78	5,39	4,95
17.	Nowy Cygów	7	8	4,43	5,13	1,20	-0,70
18.	Ostrowik	13	8	12,15	6,96	1,20	5,19
19.	Poświętne	34	40	8,88	9,98	5,99	-1,10
20.	Ręczaje Polskie	39	31	13,73	10,51	4,64	3,22
21.	Rojków	27	7	13,30	3,38	1,05	9,92
22.	Stróżki	15	6	42,86	17,14	0,90	25,71
23.	Turze	44	40	19,91	17,54	5,99	2,37
24.	Trzcinka	13	25	8,67	14,97	3,74	-6,30
25.	Wola Cygowska	24	19	10,67	8,09	2,84	2,58
26.	Wola Ręczajska	37	23	12,13	7,32	3,44	4,81
27.	Wólka Dąbrowicka	85	75	21,85	18,61	11,23	3,24
28.	Zabraniec	60	29	14,05	6,58	4,34	7,48
29.		762	668	13,06	11,12	100,00	1,94

Źródło: Opracowanie własne

W 2015 roku najwięcej z pomocy społecznej najwięcej korzystało osób z sołectwa Międzyleś - było ich 131 (co stanowi blisko 20% ogółu), w porównaniu z rokiem 2013 ich liczba wzrosła o 4. Dość liczna grupa osób korzystających z pomocy społecznej w 2015 roku była także w Wólce Dąbrowickiej – 75 osób, co stanowiło ponad 11% ogółu. Na trzeciej pozycji znajdowało się Poświętne, w którym w roku 2015 było 40 świadczeniobiorców. Łącznie w całej

gminie w 2015 roku korzystało z pomocy społecznej 668 mieszkańców, w porównaniu z rokiem 2013 liczba świadczeniobiorców spadła o 94 osoby.

Rysunek 9. **Udział z poszczególnych sołectw w całości w 2015**

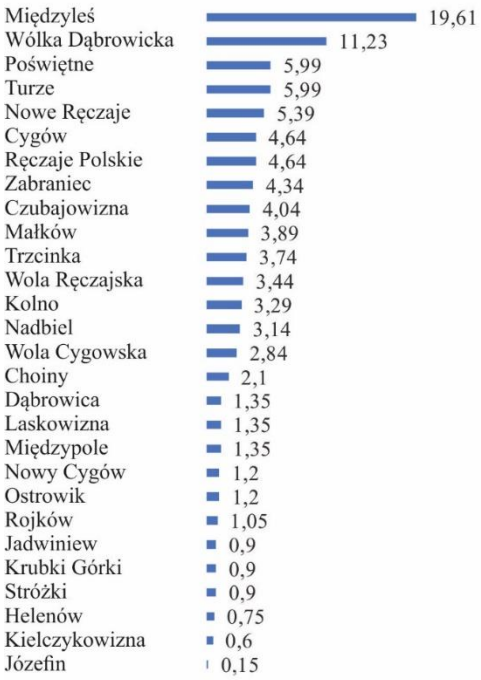

źródło : Opracowanie własne

Rysunek 10. **Liczba osób korzystających z pomocy społeczne na 100 mieszkańców**

źródło : Opracowanie własne

Rysunek 11. **Liczba osób korzystających z pomocy społeczne na 100 mieszkańców**

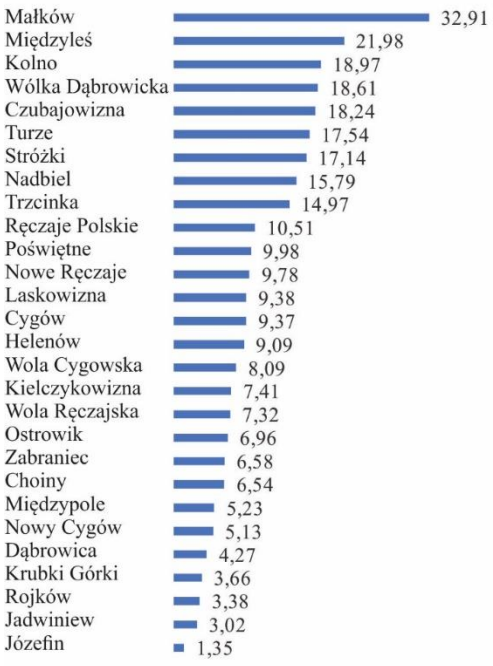

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 12. **Zmiana liczby osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców**

W przeliczeniu na 100 mieszkańców, najwięcej świadczeniobiorców w 2015 roku było w Małkowie - 32,91. Dość liczna grupa była także w sołectwie Międzyleś – blisko 22. W 2015 roku 9 sołectw znajdowało się pod względem liczby osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców, ponad średnia gminy, która wynosiła 11,12. Najmniejsza liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców była w 2015 roku w Józefinie, Jadwiniewie, Rojkowie i w Krubkach Górki.

Rysunek 13. **Liczba osób korzystających z pomocy społeczne na 100 mieszkańców**

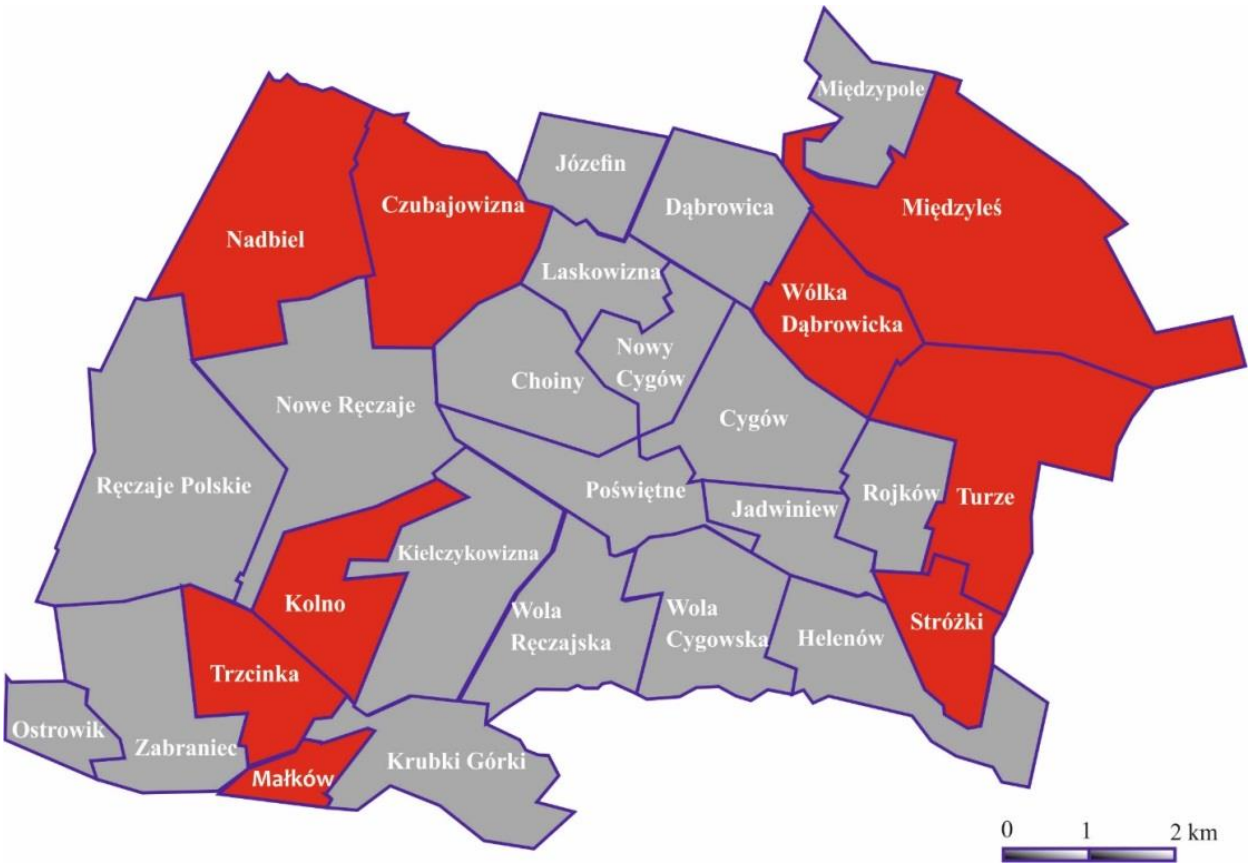

Legenda: sołectwa ze względu na liczbę osób korzystających z pomocy społeczne na 100 mieszkańców
sołectwa poniżej średniej Średnia 11,12 sołectwa powyżej średniej
Źródło: Opracowanie własne

Kolorem czerwonym zaznaczone zostały sołectwa, w których w 2015 roku liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców, wynosiła ponad średnią gminy (tj. 11,12).

Pod względem zmiany liczby osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców w 2013 roku do 2015 roku, w większości sołectw liczba świadczeniobiorców zmniejszyła się z biegiem czasu. Najwięcej osób ubyło w sołectwie Stróżki – w 2013 było ich o 25,71% wię-

cej niż w roku 2015. Dość duża różnica miała miejsce także w Józefinie – liczba korzystających osób spadła w 2015 roku o blisko 17%. W 10 sołectwach zwiększyła się natomiast liczba świadczeniobiorców. Największy przyrost był w 2015 roku w sołectwie Małków, gdzie liczba korzystających osób wzrosła o prawie 13%. Blisko 6% wzrost był również w Trzcince, Nadbieli i Czubajowiźnie. Na podobnym poziomie w porównaniu 2013 i 2015 roku znajduje się zaś Międzyleś i Krubki Górki.

Tabela 5. **Liczba osób korzystająca z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo**

	Sołectwo	Liczba osób, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej ze względu na ubóstwo		Liczba osób korzystający z pomocy społeczne powodu ubóstwa na 100 mieszkańców		Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie	Różnica
		2013	2015	2013	2015		
1.	Choiny	3	3	1,44	1,40	2,33	-0,04
2.	Cygów	5	8	1,54	2,42	6,20	0,87
3.	Czubajowizna	4	3	2,70	2,03	2,33	-0,68
4.	Dąbrowica	2	1	0,96	0,47	0,78	-0,49
5.	Helenów	2	1	3,70	1,82	0,78	-1,89
6.	Józefin	1	1	1,28	1,35	0,78	0,07
7.	Jadwiniew	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
8.	Kielczykowizna	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
9.	Kolno	3	3	2,63	2,59	2,33	-0,05
10.	Krubki Górki	1	1	0,62	0,61	0,78	-0,01
11.	Laskowizna	0	2	0,00	2,08	1,55	2,08
12.	Małków	4	5	5,06	6,33	3,88	1,27
13.	Nadbiel	2	5	1,53	3,76	3,88	2,23
14.	Nowe Ręczaje	4	6	1,13	1,63	4,65	0,50
15.	Nowy Cygów	0	3	0,00	1,92	2,33	1,92
16.	Międzyleś	27	32	4,65	5,37	24,81	0,72
17.	Międzypole	3	1	1,81	0,58	0,78	-1,23
18.	Ostrowik	3	2	2,80	1,74	1,55	-1,06
19.	Poświętne	3	4	0,78	1,00	3,10	0,21
20.	Ręczaje Polskie	7	6	2,46	2,03	4,65	-0,43
21.	Rojków	3	2	1,48	0,97	1,55	-0,51
22.	Stróżki	0	1	0,00	2,86	0,78	2,86
23.	Turze	8	7	3,62	3,07	5,43	-0,55
24.	Trzcinka	1	3	0,67	1,80	2,33	1,13
25.	Wola Cygowska	4	6	1,78	2,55	4,65	0,78
26.	Wola Ręczajska	5	3	1,64	0,96	2,33	-0,68
27.	Wólka Dąbrowicka	10	12	2,57	2,98	9,30	0,41
28.	Zabraniec	11	8	2,58	1,81	6,20	-0,76
29.	Razem/średnia	116	129	1,99	2,15	100,00	0,16

Źródło: Opracowanie własne

Najwięcej osób, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej ze względu na ubóstwo było w 2015 roku w sołectwie Międzyleś – 32 świadczeniobiorców (o 5 mniej niż w roku 2013). W Wólce Dąbrowickiej takich osób było w 2015 roku 12. W pozostałych sołectwach liczba korzystających osób jest poniżej 10. W dwóch sołectwach w 2015 roku nie było w ogóle osób, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej ze względu na ubóstwo - w Jadwiniewie i Kielczykowiźnie. W skali całej gminy w 2015 roku było 129 osób, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej ze względu na ubóstwo. W porównaniu z rokiem 2013 liczba świadczeniobiorców w gminie spadła o 7 mieszkańców.

Rysunek 14. **Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie**

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 15. **Liczba osób korzystający z pomocy społeczne powodu ubóstwa na 100 mieszkańców**

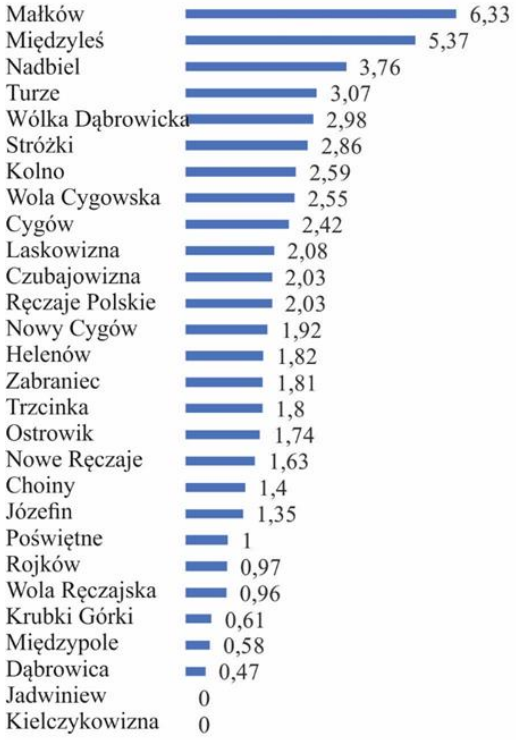

Źródło: Opracowanie własne

W roku 2015 w skali całej gminy najwięcej świadczeniobiorców było z miejscowości Międzyleś, stanowili oni blisko 25% ogółu. Blisko 10% ogółu było z sołectwa Wólka Dąbrowicka. W 23 sołectwach udział osób korzystających z pomocy społecznej w porównaniu do całej gminy wynosił poniżej 5%, zaś w 8 sołectwach udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie wynosił poniżej 1%.

W przeliczeniu na 100 mieszkańców, najwięcej świadczeniobiorców z pomocy społecznej było w 2015 roku w sołectwie Malków i Międzyleś. Pozostałe miejscowości wynosiły poniżej

5 osób w przeliczeniu na 100. W Jadwiniewie i Kielczykowiźnie nie było osób korzystających ze świadczeń.

Rysunek 16. **Liczba osób korzystający z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców w 2015**

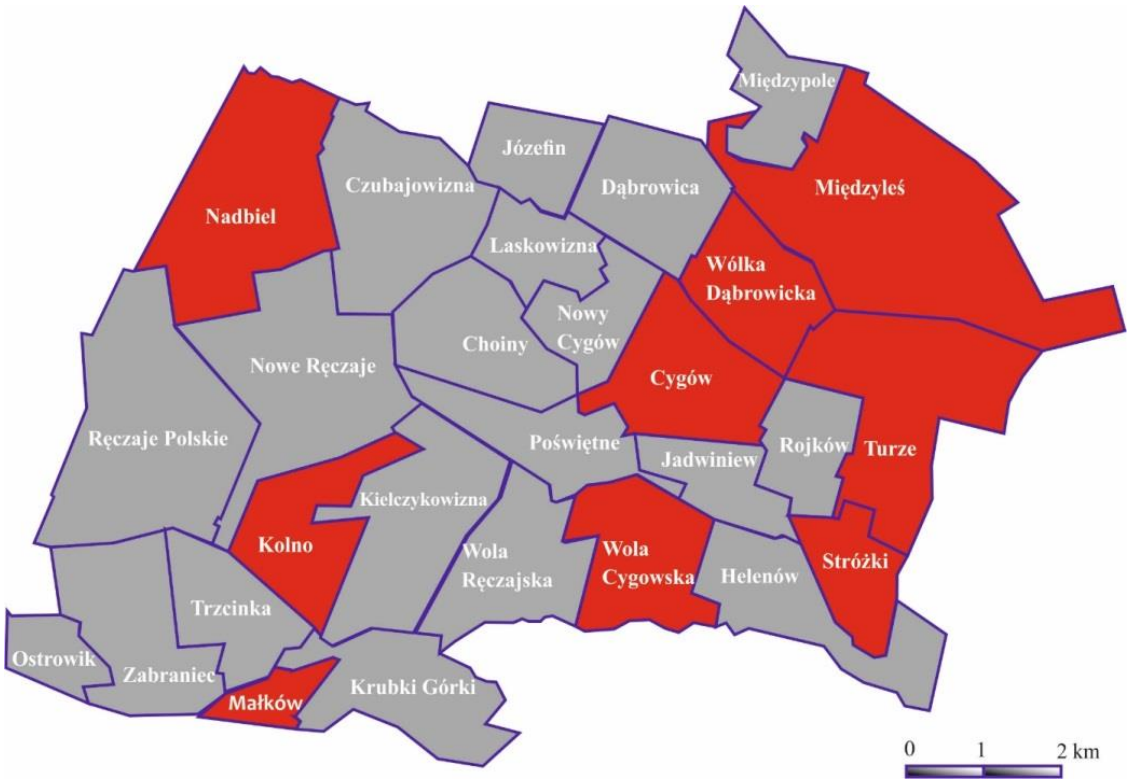

Legenda: sołectwa ze względu na liczbę osób korzystający z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców w 2015

sołectwa poniżej średniej Średnia 2,15 sołectwa powyżej średniej

Źródło: Opracowanie własne

W gminie Poświętne w 2015 roku było 9 sołectw, w których liczba osób korzystający z pomocy społeczne powodu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców, wynosiła powyżej średniej gminy. Średnia gminy w 2015 wyniosła 2,15. W porównaniu z rokiem 2013 średnia liczba świadczeniobiorców w całej gminie na 100 mieszkańców, wzrosła o 0,16.

Rysunek 17. **Różnica w liczbie osób korzystających z pomocy społecznej w 2013 i 2015**

Źródło: Opracowanie własne

W przedstawionych danych wynika, że w 13 sołectwach w 2015 roku wzrosła liczba świadczeniobiorców w porównaniu z rokiem 2013. Największy wzrost świadczeniobiorców miał miejsce w Stróżkach – 2,86%. Ponad 2% wzrostu było też w Nadbieli i Laskowiźnie. W 13 sołectwach liczba świadczeniobiorców w 2015 roku zmniejszyła się w porównaniu z rokiem 2013. Największy spadek, blisko 2% miał miejsce w Helenowie.

Tabela 6. **Dożywianie w gminie Poświętne**

L.p.	Sołectwo	Liczba uczniów korzystających z dożywiania		Liczba uczniów w szkołach		Liczba uczniów korzystających z dożywania na 100 uczniów	
		2013	2015	2013	2015	2013	2015
1.	Choiny	0	2	27	27	0,00	7,41
2.	Cygów	4	11	38	43	10,53	25,58
3.	Czubajowizna	5	7	23	26	21,74	26,92
4.	Dąbrowica	0	0	18	14	0,00	0,00
5.	Helenów	2	3	8	6	25,00	50,00
7.	Jadwiniew	0	0	18	17	0,00	0,00
6.	Józefin	0	0	8	9	0,00	0,00
8.	Kielczykowizna	4	1	11	11	36,36	9,09
9.	Kolno	5	7	14	16	35,71	43,75
10.	Krubki Górki	0	0	11	12	0,00	0,00
11.	Laskowizna	4	0	16	15	25,00	0,00

12.	Małków	0	0	7	4	0,00	0,00
16.	Międzyleś	22	32	88	67	25,00	47,76
17.	Międzypole	2	2	18	12	11,11	16,67
13.	Nadbiel	1	2	6	8	16,67	25,00
14.	Nowe Ręczaje	14	15	42	47	33,33	31,91
15.	Nowy Cygów	0	2	18	25	0,00	8,00
18.	Ostrowik	0	0	7	8	0,00	0,00
19.	Poświętne	10	11	56	53	17,86	20,75
20.	Ręczaje Polskie	4	6	29	29	13,79	20,69
21.	Rojków	4	4	17	16	23,53	25,00
22.	Stróżki	4	2	4	3	100,00	66,67
23.	Turze	7	4	16	20	43,75	20,00
24.	Trzcinka	0	0	13	17	0,00	0,00
25.	Wola Cygowska	1	0	12	10	8,33	0,00
26.	Wola Ręczajska	9	7	42	39	21,43	17,95
27.	Wólka Dąbrowicka	21	19	39	52	53,85	36,54
28.	Zabraniec	17	14	62	43	27,42	32,56
29	Rzem/średnia	140	152	668	649	20,96	23,42

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 18. **Liczba uczniów korzystających z dożywiania na 100 uczniów w 2015 roku**

Źródło: Opracowanie własne

W 2015 roku najwięcej uczniów korzystających z dożywiania pochodziło z sołectwa Mierzyłeś – 32 osoby, Wólka Dąbrowicka – 19 uczniów i Zabraniec – 14 uczniów. Biorąc jednak pod uwagę ogólną liczbę uczniów w danej miejscowości największy % korzystających uczniów z dożywiania był w miejscowości Stróżki. W 2013 roku na 4 uczniów wszyscy korzystali z dożywiania, a w roku 2015 na 3 uczniów, pomocą objętych było dwóch. W roku 2013 w całej gminie dożywianiem w szkołach objętych było 140 uczniów, dwa lata później

ilość uczniów wzrosła o 15. W gminie są też miejscowości zamieszkałe przez dzieci, które w ogóle nie korzystały w badanym przedziale czasowym z dożywiania w szkołach, do takich miejscowości należy : Dąbrowica, Jadwiniew, Józefin, Krubki Górki, Małków, Ostrowik i Trzcinka.

Zdecydowana przewaga liczby uczniów korzystających z dożywiania na 100 uczniów w 2015 roku jest widoczna w sołectwie Stróżki gdzie z dożywiania w przeliczeniu na 100 uczniów, korzystało aż 66,76%. Dość duży % występował także w Helenowie, gdzie korzystało w przeliczeniu na 100 uczniów 50%. Powyżej średniej gminy, która wynosi 23,42%, jest 11 sołectw, co stanowi blisko 40% ogółu. W 2015 roku w 9 sołectwach uczniowie nie korzystali z dożywiania w szkołach.

Rysunek 19. **Podział sołectw ze względu na liczbę dzieci korzystających z dożywiania na 100 uczniów w 2015 roku**

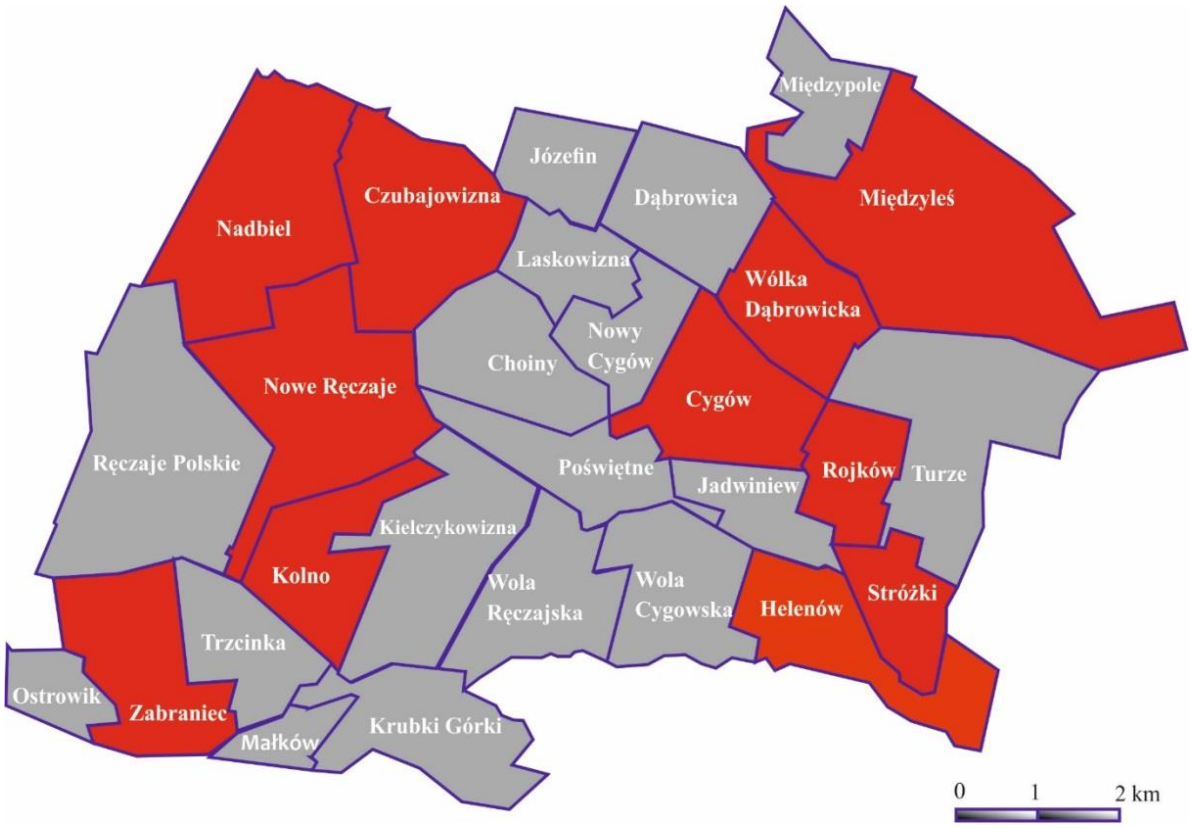

Legenda: sołectwa ze względu na liczbę dzieci korzystających z dożywiania na 100 uczniów

sołectwa poniżej średniej Średnia 23,42 sołectwa powyżej średniej

Źródło: Opracowanie własne

Bezrobocie

Tabela 7. **Bezrobocie w gminie Poświętne**

Sołectwo	Bezrobotni		Długotrwale bezrobotni 2		Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców		Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym		Udział trwale bezrobotnych w liczby bezrobotnych w 2015	Liczba bezrobotnych w sołectwie w stosunku do całej gminy	Zmiana liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym 2013/2015
	2013	2015	2013	2015	2013	2015	2013	2015			
Choiny	12	8	4	5	5,77	3,74	9,76	6,40	62,50	2,79	-3,36
Cygów	26	23	16	16	8,02	6,95	13,07	10,85	69,57	8,01	-2,22
Czubajowizna	5	4	3	3	3,38	2,70	5,68	4,35	75,00	1,39	-1,33
Dąbrowica	14	3	7	2	6,73	1,42	11,20	2,42	66,67	1,05	-8,78
Helenów	2	2	0	0	3,70	3,64	6,67	6,67	0,00	0,70	0,00
Jadwiniew	9	8	2	3	4,57	4,02	6,92	5,97	37,50	2,79	-0,95
Józefin	5	2	2	1	6,41	2,70	11,11	4,26	50,00	0,70	-6,86
Kielczykowizna	1	6	0	4	1,89	11,11	4,00	22,22	66,67	2,09	18,22
Kolno	5	0	4	0	4,39	0,00	7,35	0,00	0,00	0,00	-7,35
Krubki Górki	3	6	3	6	1,86	3,66	3,06	6,25	100,00	2,09	3,19
Laskowizna	17	7	8	7	18,09	7,29	24,29	10,61	100,00	2,44	-13,68
Małków	5	3	1	3	6,33	3,80	11,36	6,67	100,00	1,05	-4,70
Międzyleś	71	49	42	28	54,20	36,84	19,89	13,76	57,14	17,07	-6,12
Międzypole	14	11	5	7	3,97	2,99	12,50	9,48	63,64	3,83	-3,02
Nadbiel	8	7	6	5	5,06	4,49	10,00	8,97	71,43	2,44	-1,03
Nowe Ręczaje	29	9	12	6	4,99	1,51	13,00	3,91	66,67	3,14	-9,09
Nowy Cygów	18	9	11	6	10,84	5,23	17,65	9,57	66,67	3,14	-8,07
Ostrowik	7	8	4	7	6,54	6,96	11,86	12,31	87,50	2,79	0,44
Poświętne	29	20	14	13	7,57	4,99	12,18	8,10	65,00	6,97	-4,09
Ręczaje Polskie	16	10	9	5	5,63	3,39	8,60	5,15	50,00	3,48	-3,45
Rojków	16	9	13	7	7,88	4,35	12,80	7,03	77,78	3,14	-5,77
Stróżki	0	1	0	0	0,00	2,86	0,00	4,76	0,00	0,35	4,76
Trzcinka	6	5	3	4	2,71	2,19	4,48	3,55	80,00	1,74	-0,93
Turze	18	14	8	9	12,00	8,38	20,22	14,43	64,29	4,88	-5,79
Wola Cygowska	18	15	8	11	8,00	6,38	12,08	9,62	73,33	5,23	-2,47
Wola Ręczajska	21	9	6	6	6,89	2,87	11,80	5,00	66,67	3,14	-6,80
Wólka Dąbrowicka	48	24	19	16	12,34	5,96	20,87	9,76	66,67	8,36	-11,11
Zabraniec	18	16	12	10	4,22	3,63	7,35	6,06	62,50	5,57	-1,29
	441	288	222	190	7,56	4,79	12,34	7,83	65,97	100,35	-4,51

Źródło: Opracowanie własne

W 2015 roku najwięcej bezrobotnych było w sołectwie Międzyleś – 49 osób, co stanowiło ponad 17% bezrobotnych w całej gminie, z czego aż 28 było trwale bezrobotnych. Ponad 20 bezrobotnych było także w Cygowie i Wólce Dąbrowickiej. Tylko w jednym sołectwie w 2015 roku nie było w ogóle bezrobotnych. Pojedyncze osoby były bezrobotne w Stróżkach, Helenowie i Józefinie. W całej gminie w 2015 roku było 288 bezrobotnych, z czego 66% za-

liczało się do trwale bezrobotnych - czyli ponad 12 miesięcy. W porównaniu z rokiem 2013 liczba bezrobotnych w gminie znacznie się zmniejszyła – w 2013 roku o 153 bezrobotnych więcej w gminie niż w roku 2015.

Rysunek 20**. Podział bezrobotnych na sołectwa w 2015**

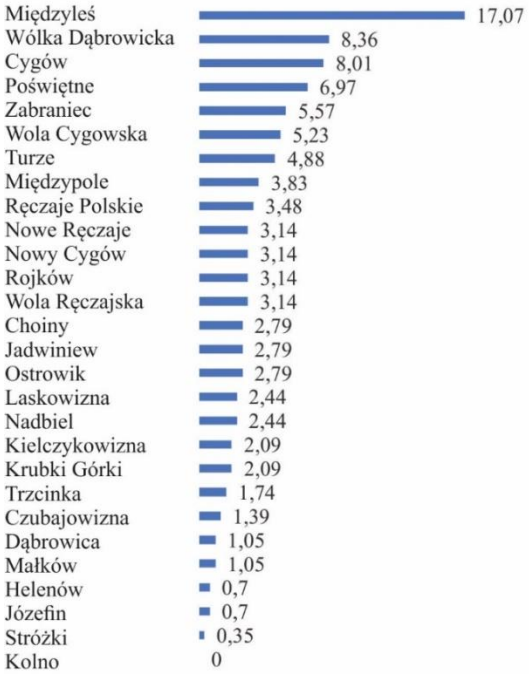

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 21. **Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców w 2015**

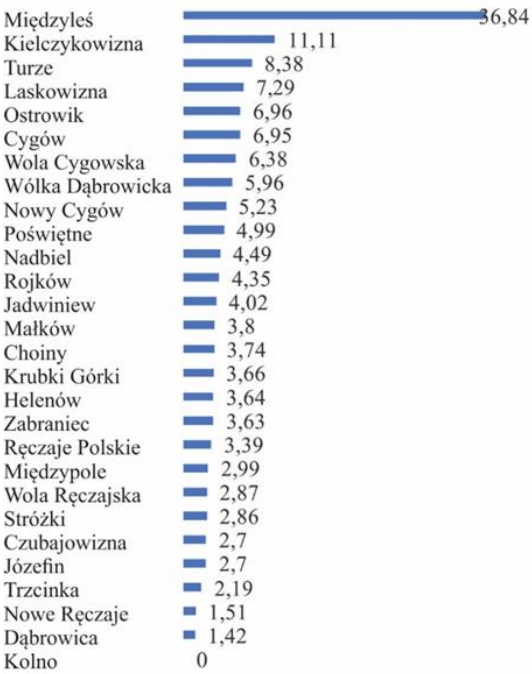

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 22. **Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców w 2015**

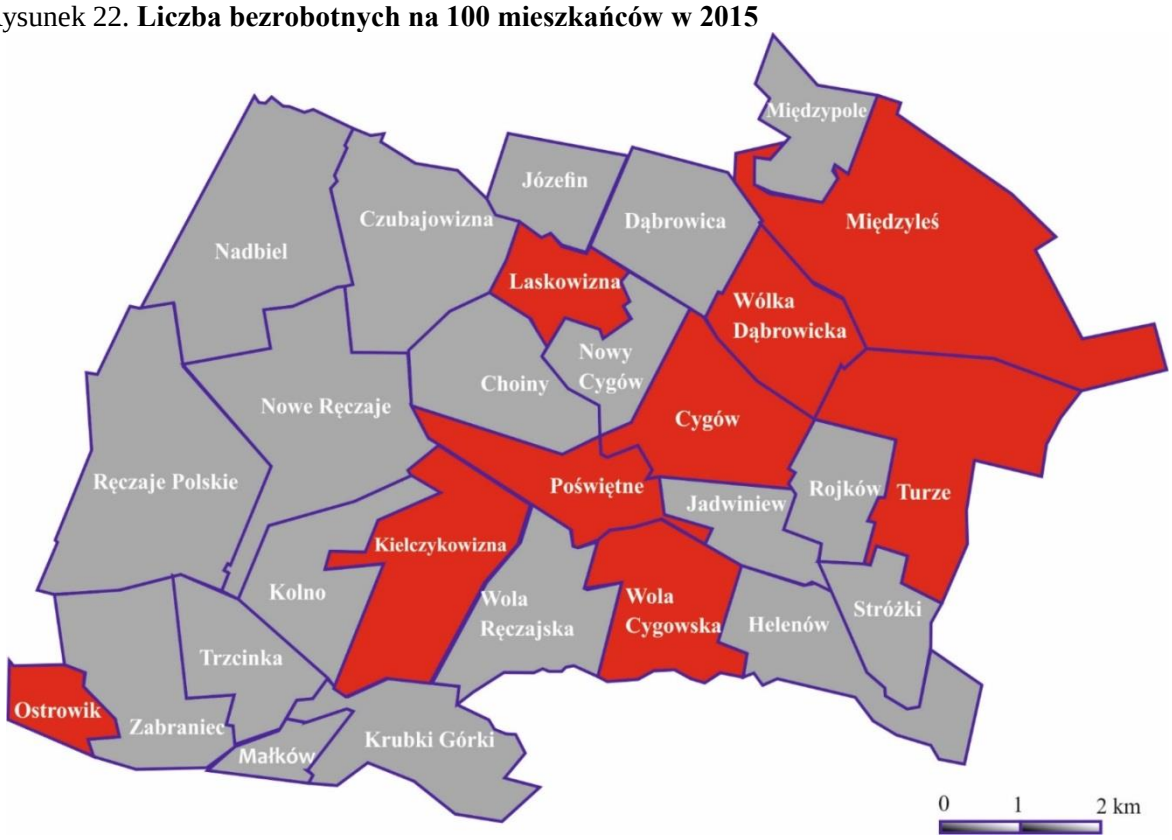

Legenda: sołectwa ze względu na liczbę bezrobotnych na 100 mieszkańców w 2015
sołectwa poniżej średniej Średnia 7,83 sołectwa powyżej średniej

Źródło: Opracowanie własne

W gminie Poświętne w roku 2015 było 9 sołectw, w których liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców wynosiła powyżej średniej gminy (średnia gminy była 7,56). Zdecydowaną przewagę pod względem liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców miało w 2015 roku sołectwo Międzyleś, w którym było aż 36,84% takich osób. Ponad 11% było w miejscowości Kielczykowizna. W pozostałych liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców była poniżej 10%.

Rysunek 23. **Zmiany liczby bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2013-2015**

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 24. **Liczba trwale bezrobotnych wśród bezrobotnych**

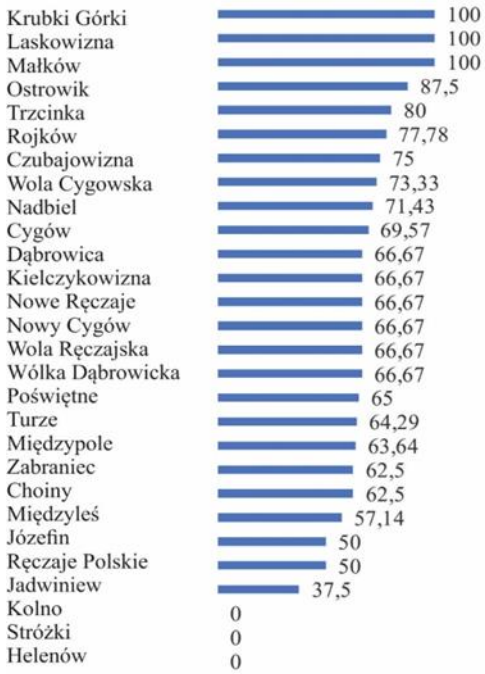

Źródło: Opracowanie własne

Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2013-2015 zmieniała się praktycznie w każdej miejscowości. Przyrost liczby bezrobotnych był tylko w 4 sołectwach. W pozostałych miejscowościach liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2013-2015 spadła. Największy przyrost bezrobotnych był w 2015 roku w miejscowości Kielczykowizna – 18,22%. Natomiast największy spadek był w miejscowości Laskowizna – ubyło blisko 14% bezrobotnych. W stosunku do całej gminy liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2013-2015 spadła o 4,51%.

W trzech sołectwach : Krubki Górki, Laskowizna i Małków, liczba trwale bezrobotnych wśród bezrobotnych w roku 2015 wynosiła 100%, co oznacza, ze wszystkie osoby z tych sołectw są zarejestrowane są jako bezrobotne ponad 12 miesięcy. W 6 sołectwach liczba trwale bezrobotnych wśród bezrobotnych w roku 2015 mieściła się w przedziale 70-90%. Tylko w 6 sołectwach liczba trwale bezrobotnych wśród bezrobotnych w roku 2015 nie przekraczała 50%, w tym w trzech nie było bezrobotnych.

Edukacja

Tabela 8. **Szkoły podstawowe w gminie**

Szkoła podstawowa	Sołectwa znajdujące się w obwodzie szkoły
Szkoła Podstawowa im. Por. Stanisława Lecha w Poświętnem	Choiny, Cygów, Helenów , Jadwiniew, Józefin, Kielczykowizna, Krubki Górki, Laskowizna, Nowy Cygów, Poświętne, Wola Cygowska, Wola Ręczajska
Szkoła Podstawowa im. mjr. Henryka Dobrzańskiego - "Hubala" w Zabrańcu	Małków, Ostrowik, Trzcinka, Zabraniec
Szkoła Podstawowa im. Świętego Jana Pawła II w Wólce Dąbrowickiej	Dąbrowica Wólka Dąbrowicka
Szkoła Podstawowa w Turzu	Rojków Stróżki Turze
Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Międzylesiu	Międzyleś, Międzypole
Szkoła Podstawowa im. Wojska Polskiego w Nowych Ręczajach	Czubajowizna, Kolno, Nadbiel, Nowe Ręczaje, Ręczaje Polskie

Źródło: Opracowanie własne

Gimnazja :

1.Publiczne Gimnazjum im. 1 Pułku Lotnictwa Myśliwskiego "Warszawa" w Poświętnem

Tabela 9. **Wyniki nauczania**

Szkoły podstawowe	Liczba uczniów		Język polski		Matematyka		Średnia		Język obcy	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Szkoła Podstawowa im mjr H. Dobrzańskiego "Hubala" w Zabrańcu	10	13	62,4	69,2	44,0	50,4	53,4	60,1	67,1	72,8
Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Międzylesiu	8	8	69,1	58,8	62,5	35,6	65,8	47,4	61,4	44,3
Szkoła Podstawowa im. por. St. Lecha w Poświętnem	19	24	63,9	69,6	58,2	53,3	61,2	61,6	69,4	61,8
Szkoła Podstawowa im. Wojska Polskiego w Nowych Ręczajach	11	9	80,2	59,4	70,56	47,2	75,5	53,6	86,8	66,7
Szkoła Podstawowa w Turzu	7	6	75,7	69,2	65,0	61,7	70,4	65,5	71,7	75,8
Szkoła Podstawowa im. Świętego Jana Pawła II w Wólce Dąbrowickiej		8		72,5		64,4		68,8		64,6

Źródło: Opracowanie własne

Pomimo, iż w Szkole Podstawowej im. Świętego Jana Pawła II w Wólce Dąbrowickiej, do egzaminu końcowego przystąpiło w 2016 roku zaledwie 8 uczniów, wyniki tej placówki są najlepsze. Z języka polskiego szkoła osiągnęła 72,5 %, a z części matematycznej – 64,4%, co

daje średnią 68,8%. Trochę słabiej przedstawiają się w tej placówce wyniki egzaminacyjne z języka obcego (na 3 miejscu). Szkoła Podstawowa im. por. St. Lecha w Poświętnem ma największą liczbę uczniów, którzy podchodzili w 2016 roku do egzaminu końcowego. Pomimo to wyniki tej szkoły nie są zbyt wysokie. Średnia szkoły lokowała ją w 2016 roku na trzeciej pozycji. Zdecydowanie najsłabsze wyniki końcowe były w Szkole Podstawowej im. Janusza Korczaka w Międzylesiu, która w 2016 roku osiągnęła średnią 47,4%. W większości placówek wyniki końcowe w 2016 roku były słabsze niż rok wcześniej.

Tabela 10. **Gimnazjum**

Rok	Język polski	Historia i WOS	Matematyka	Przedmioty przyrodnicze	Język obcy Podstawowy	Język angielski poszerzony	Język niemiecki podstawowy	Język rosyjski podstawowy
2014	59,3	57,0	38,2	46,3	59,9	32,6	37,5	50
2015	66,8	57,2	47,5	47,6	65,4	41,2	51,9	59,4
2016	67,6	54,5	43,6	46,8	62,5	42,1	52,0	62

Źródło: Opracowanie własne

Wyniki gimnazjalne z egzaminów końcowych w 2016 roku nie były zbyt wysokie. Najlepsze wyniki w 2016 były z języka polskiego – 67,6 (najwyższy wynik w przeciągu trzech lat). Najsłabsze były zaś z języka angielskiego poszerzonego – 42,1, słabo wypadły także egzaminy z historii. Z języków obcych zdecydowanie najlepsze wyniki były z języka rosyjskiego.

Bezpieczeństwo

Tabela 11. **Niebieskie karty w gminie Poświętne**

l.p.	Miejscowości	Liczba założonych procedur niebieskich kart	
		2013	2015
1.	Choiny	0	0
2.	Cygów	2	1
3.	Czubajowizna	1	0
4.	Dąbrowica	0	0
5.	Helenów	0	0
6.	Józefin	0	0
7.	Jadwiniew	0	1
8.	Kielczykowizna	0	0
9.	Kolno	0	2
10.	Krubki Górki	1	0
11.	Laskowizna	0	0
12.	Małków	0	0

13.	Nadbiel	1	0
14.	Nowe Ręczaje	1	0
15.	Nowy Cygów	0	0
16.	Międzyleś	3	1
17.	Międzypole	0	2
18.	Ostrowik	1	0
19.	Poświętne	1	0
20.	Ręczaje Polskie	2	0
21.	Rojków	0	0
22.	Stróżki	0	0
23.	Turze	0	0
24.	Trzcinka	0	0
25.	Wola Cygowska	0	0
26.	Wola Ręczajska	0	0
27.	Wólka Dąbrowicka	1	2
28.	Zabraniec	2	1
29.		16	10

Źródło: Opracowanie własne

W 2015 roku w gminie Poświętne założono łącznie 10 Niebieskich Kart, czyli u 10 osób stwierdzono występowanie przemocy w rodzinie. W takich przypadkach rodzina jest następnie objęta nadzorem dzielnicowego, jak też innych instytucji zajmujących się pomocą osobom poszkodowanym przemocą. W przypadku Niebieskich Kart bardzo duża role odgrywa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, w którym znajduje się Zespół Interdyscyplinarny. W porównaniu z rokiem 2013 liczba Niebieskich Kart w 2015 spadła o 6. W 2015 roku Niebieskie Karty występowały w 7 sołectwach, w żadnym z nich nie było więcej niż 2.

Rysunek 25. **Sołectwa w których rozpoczęto procedurę „niebieskich kart" w roku 2015**

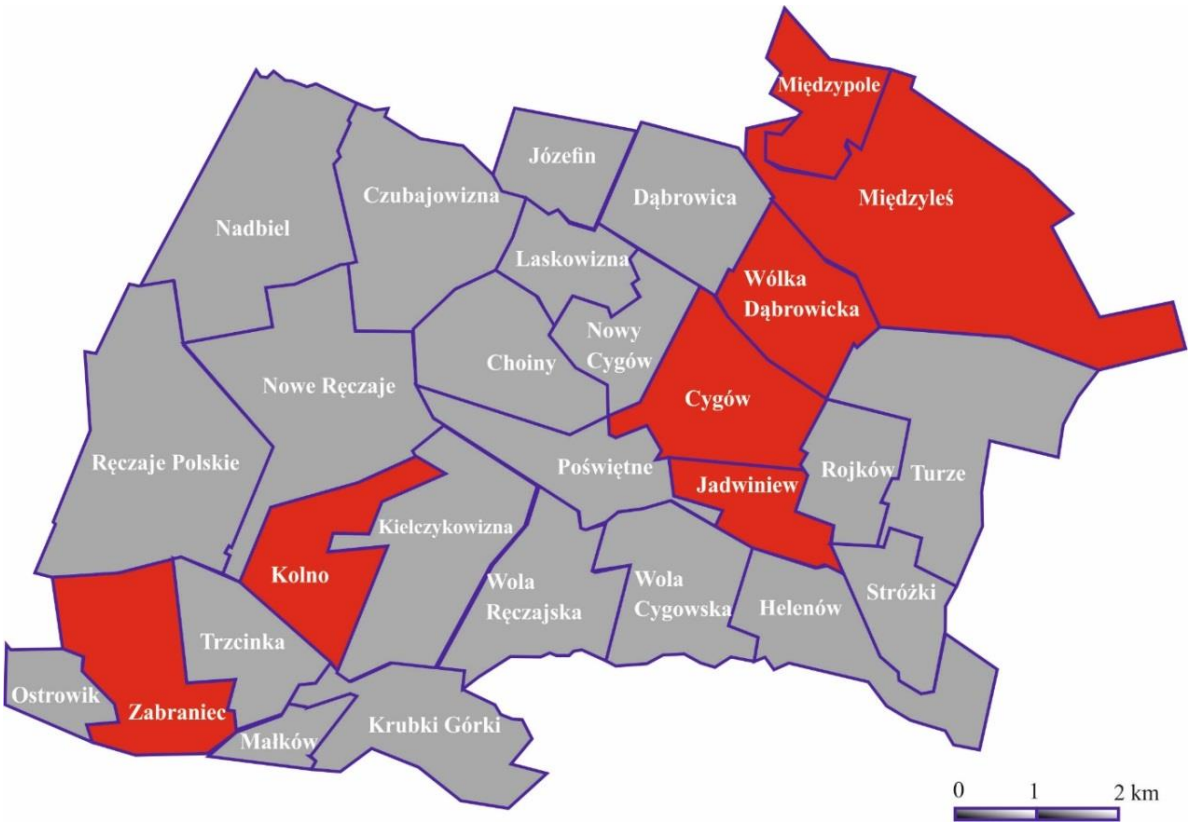

Legenda: Sołectwa w których rozpoczęto procedurę „niebieskich kart”
sołectwa w których nie rozpoczęto procedurę „niebieskich kart
sołectwa w których rozpoczęto procedurę „niebieskich kart

Źródło: Opracowanie własne

Aktywność społeczna

Przejawem poziomu kapitału społecznego na danym terytorium jest liczba różnego typu organizacji społecznie użytecznych, czyli organizacji pożytku publicznego oraz fundacji, stowarzyszeń, itp.

Tabela 12. **Liczba osób uczestniczących na zebraniach sołeckich**

L.p.	Sołectwo	% liczby mieszkańców
1.	Choiny	39,7
2.	Cygów	11,2
3.	Czubajowizna	33,3
4.	Dąbrowica	18,6
5.	Helenów	17,8
6.	Jadwiniew	14,3
7.	Józefin	28,3
8.	Kielczykowizna	14,3
9.	Kolno	40,4
10.	Krubki Górki	31,0
11.	Laskowizna	11,0
12.	Małków	39,7

13.	Międzyleś	15,1
14.	Międzypole	35,7
15.	Nadbiel	29,0
16.	Nowe Ręczaje	20,2
17.	Nowy Cygów	23,2
18.	Ostrowik	18,8
19.	Poświętne	5,2
20.	Ręczaje Polskie	19,9
21.	Rojków	30,4
22.	Stróżki	32,3
23.	Turze	28,1
24.	Trzcinka	20,3
25.	Wola Cygowska	11,5
26.	Wola Ręczajska	17,6
27.	Wólka Dąbrowicka	11,9
28.	Zabraniec	8,8
29.	Średnie	22,41

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 26. **Frekwencja na zebraniach sołeckich**

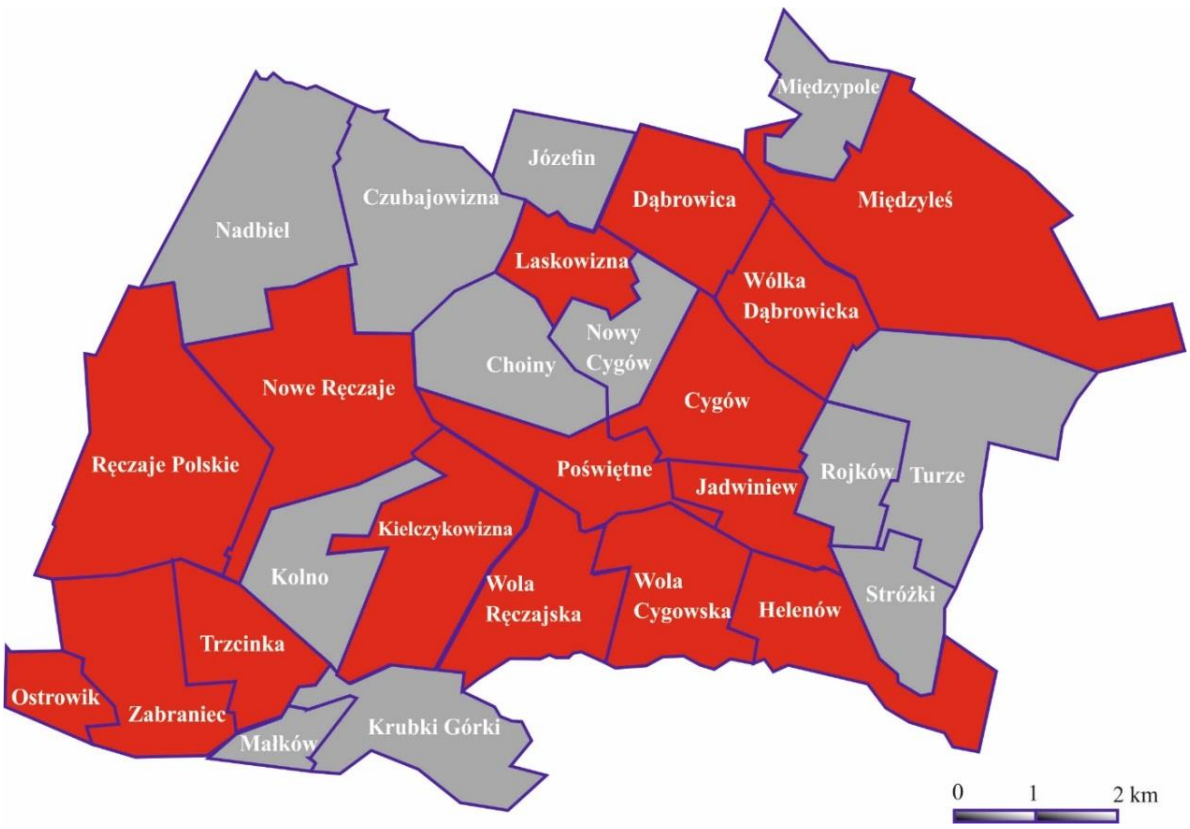

Legenda: sołectwa ze względu na frekwencję na zebraniach sołeckich
sołectwa poniżej średniej Średnia 22,41 % sołectwa powyżej średniej
Źródło: Opracowanie własne

Jako koleją zbadano aktywność mieszkańców poszczególnych sołectw, poprzez zebranie liczby osób uczestniczących na zebraniach sołeckich. Zdecydowanie najaktywniejszymi sołectwami są : Kolno, Choiny i Małków, w których frekwencja na zebraniach sołeckich wynosi ok 40%. Najmniejszy udział mieszkańców widoczny był w 2015 roku w miejscowości Poświętne – tylko 5,2% oraz w Zabrańcu – 8,8%. Średnia frekwencja na zebraniach sołeckich w 2015 roku dla gminy wynosi 22,41%. Aż 16 miejscowości miało frekwencję w zebraniach powyżej średniej gminy.

Delimitacja obszaru zdegradowanego w oparciu o czynniki społeczne

Analiza wskaźników zaprezentowanych powyżej niepozwalaną w sposób precyzyjny określić obszary o największej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych. Bardzo często wskaźniki wskazujące na obszary kryzowe dotyczą obszaru badawczego o małej liczbie ludności. Efektywność ekonomiczna interwencji w takie obszary byłaby na niskim poziomie. Dlatego szczegółowej analizie wskaźników poddano obszaru badawczego na których w 2015 roku mieszkało więcej niż średnia liczba mieszkańców w obszarze badawczym/obszarze. O tym, że właśnie w tych sołectwach w występuje najwięcej zjawisk kryzysowych przy określeniu ich w wartościach bezwzględnych. Przedstawiono to w poniższej tabeli:

Tabela 13. **Udział sołectw o największej liczbie mieszkańców w koncentracji zjawisk kryzysowych**

Sołectwo	Liczba dzieci korzystających z dożywania	Liczba osób korzystający z pomocy społeczne	Liczba osób korzystający z pomocy społeczne z powodu ubóstwa na	Liczba bezrobotnych w	Liczba trwale bezrobotnych
Cygów	11	14	8	23	16
Międzyleś	32	131	32	49	28
Nowe Ręczaje	15	36	6	9	6
Poświętne	11	40	4	20	13
Ręczaje Polskie	6	31	6	10	5
Turze	4	40	7	14	9
Wola Cygowska	0	19	6	15	11
Wola Ręczajska	7	20	3	9	6
Wólka Dąbrowicka	21	75	12	24	16
Zabraniec	14	29	8	16	10
Liczba osób w wybranych sołectwach	121	435	92	189	120
Liczba w całej gminie	152	668	129	288	190
Procent udziału	79,6	65,1	71,3	65,6	63,1

Źródło: Opracowanie własne

Dla wybranych w powyższy sposób obszarów badawczych określono występowanie w nich zjawisk kryzysowych, uwzględniając wskaźniki.

- Liczba dzieci korzystających z dożywania na 100 uczniów w roku 2015;
- Liczba osób korzystający z pomocy społeczne na 100 mieszkańców w roku 2015;
- Liczba osób korzystający z pomocy społeczne z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców w roku 2015
- Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w roku 2015
- Udział trwale bezrobotnych w liczby bezrobotnych w 2015 w roku 2015
- Frekwencja na zebraniach sołeckich
- Przemoc domowa

Występowanie zjawisk kryzysowych w wybranych obszarach badawczych przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 14. **Udział sołectw o największej liczbie mieszkańców w koncentracji zjawisk kryzysowych**

Sołectwo	Liczba dzieci korzystających z dożywania 2015 na 100 uczniów	Liczba osób korzystający z pomocy społeczne na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystający z pomocy społeczne z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w	Udział trwale bezrobotnych w liczby bezrobotnych w 2015	Frekwencja na zebraniach sołeckich	Przemoc domowa	Łączna Liczba Zjawisk Kryzysowych
Cygów	25,58	9,37	2,11	10,85	69,57	11,2		5
Międzyleś	47,76	21,98	5,54	13,76	57,14	15,1		6
Nowe Ręczaje	31,91	9,78	1,63	8,10	65,00	20,2		2
Poświętne	20,75	9,98	1,00	5,15	50,00	5,2		1
Ręczaje Polskie	20,69	10,51	2,03	14,43	64,29	19,9		3
Turze	20,00	17,54	3,07	9,62	73,33	28,1		3
Wola Cygowska	0,00	8,09	2,55	5,00	66,67	11,5		2
Wola Ręczajska	17,95	7,32	0,96	9,76	66,67	17,6		1
Wólka Dąbrowicka	36,54	18,61	2,98	6,06	62,50	11,9		5
Zabraniec	32,56	6,58	1,81	7,83	65,97	8,8		4
średnia	23,42	11,12	2,15	10,85	69,57	22,41		3,2

Źródło: Opracowanie własne

Dla każdego z wybranych sołectw odznaczone zjawiska kryzysowe, dla których określający je wskaźnik był gorszy niż średnia dal wszystkich sołectw z gminy. Następnie określono liczbę zjawisk kryzysowych występujących dla każdego sołectwa. Określono także średnia występowania zjawisk dla wszystkich obszarów, która wyniosła 3,2. Jako obszary kryzysowe wybrano

sołectwa o koncentracji różnych zjawisk powyżej tej średniej. Analiza wskaźnikowa wykazała, że ze względu na występowania największej koncentracji kryzysowych zjawisk społecznych, jako sołectwa będące w kryzysie należy uznać:

- Cygów
- Międzyleś
- Wólka Dąbrowicka
- Zabraniec

Ważnym elementem wyboru obszarów kryzysowych ze względów społecznych była opinia mieszkańców wyrażano w ankiecie sondażowej. Na pytanie dotyczące problemów społecznych, które brzmiało *„Proszę wskazać miejsce w Gminie Poświętne, w których wg Pani/Pana występuje koncentracja negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym). Można zaznaczyć max 3”,* ankietowani wskazali, iż najwięcej negatywnych zjawisk społecznych występuje w miejscowości Międzyleś. Wskazało tak aż 80,3% badanych. Na drugim miejscu pojawiła się miejscowość Międzypole – 42,6%. W dalszej kolejność wymieniono Wólkę Dąbrowicką – 36%, Cygów – 24,2% i Zabraniec – 9,8%. Pozostałe miejscowości otrzymały 5% i mniej wskazań.

Tabela 15. **Koncentracja negatywnych zjawisk społecznych w sołectwach gminy Poświętne – wyniki badania ankietowego**

Międzyleś	Międzypole	Wólka Dąbrowicka	Cygów	Zabraniec
80,3%	42,6%	36%	24,2%	9,8%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie odpowiedzi udzielonych przez respondentów

Opinia mieszkańców w znacznym stopniu pokrywa się z wynikami analizą danych statystycznych. Mieszkańcy wskazali także na sołectwo Międzypole, które ze względu na mała liczbę mieszkańców nie uwzględniano w analizie statystycznej.

Na obszarze zdegradowanym oprócz występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych powinno występować co najmniej jedno z następujących negatywnych zjawisk:

- Gospodarczych;

- Środowiskowych;
- Przestrzenno-funkcjonalnych;
- Technicznych.

Dla oceny tych zjawisk wybrano analizę przedsiębiorczości mieszkańców gminy sołectw gminy oraz występowanie azbestu.

Przedsiębiorczość mieszkańców

Gmina Poświętne jest gminą wiejską o charakterze rolniczym i handlowym, a zatem ilość występujących podmiotów gospodarczych jest niższa w porównaniu z gminami miejskimi i miejsko-wiejskimi. Istotnym faktem jest systematyczny wzrost liczby przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie gminy. W okresie 2013-2015 ilość podmiotów gospodarczych wzrosła z 283 do 313. Świadczy to o rosnącej przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy oraz o tym, że podmioty te są w stanie
utrzymać się na lokalnym rynku, bez konieczności zamykania działalności gospodarczej.

Tabela 16. **Przedsiębiorczość mieszkańców gminy Poświętne**

L.p.	**Sołectwo**	**Liczba zarejestrowanych przedsiębiorstw**		**Liczba nowo złożonych przedsiębiorstw**		**Liczba zlikwidowanych przedsiębiorstw**		**liczba przedsiębiorstw na 100 w 2013**	**liczba przedsiębiorstw na 100 w 2013**	**rozmieszczenie przedsiębiorstw w sołectwach**	**Zmiana liczby przedsiębiorstw na 100 mieszkańców sołectwa**
		2013	**2015**	**2013**	**2015**	**2013**	**2015**				
1.	Choiny	18	19	3	1	3	2	8,65	8,88	6,07	0,22
2	Cygów	22	27	3	5	1	1	6,79	8,16	8,63	1,37
3	Czubajowizna	9	10	1	1	0	0	6,08	6,76	3,19	0,68
4	Dąbrowica	4	5	0	1	0	0	1,92	2,37	1,60	0,45
5	Helenów	1	1	1	0	0	0	1,85	1,82	0,32	-0,03
6	Józefin	1	1	0	0	0	0	0,51	0,50	0,32	-0,01
7	Jadwiniew	9	10	0	1	2	1	11,54	13,51	3,19	1,98
8	Kielczykowizna	1	1	0	0	0	0	1,89	1,85	0,32	-0,03
9	Kolno	2	1	0	0	0	0	1,75	0,86	0,32	-0,89
10	Krubki Górki	8	8	2	0	0	0	4,97	4,88	2,56	-0,09
11	Laskowizna	5	5	2	0	1	0	5,32	5,21	1,60	-0,11
12	Małków	2	2	2	0	0	0	2,53	2,53	0,64	0,00
13	Nadbiel	6	5	1	0	0	0	1,03	0,84	1,60	-0,19
14	Nowe Ręczaje	23	25	4	3	3	2	13,86	14,53	7,99	0,68

15	Nowy Cygów	7	7	1	1	1	1	5,34	5,26	2,24	-0,08
16	Międzyleś	18	19	0	1	2	1	5,10	5,16	6,07	0,06
17	Między-pole	0	2	0	2	0	0	0,00	1,28	0,64	1,28
18	Ostrowik	5	6	1	1	1	1	4,67	5,22	1,92	0,54
19	Poświętne	33	38	4	5	4	5	8,62	9,48	12,14	0,86
20	Ręczaje Polskie	19	22	3	3	3	3	6,69	7,46	7,03	0,77
21	Rojków	12	14	3	1	0	1	5,91	6,76	4,47	0,85
22	Stróżki	1	2	0	1	0	0	2,86	5,71	0,64	2,86
23	Turze	16	18	2	2	1	2	7,24	7,89	5,75	0,65
24	Trzcinka	8	8	1	1	1	1	5,33	4,79	2,56	-0,54
25	Wola Cygow-ska	5	2	0	1	1	2	2,22	0,85	0,64	-1,37
26	Wola Ręczajska	13	15	2	2	2	3	4,26	4,78	4,79	0,51
27	Wólka Dąbro-wicka	13	15	4	2	3	2	3,34	3,72	4,79	0,38
28	Zabraniec	22	25	2	2	2	4	5,15	5,67	7,99	0,52
	Ra-zem/średn ia	283	313	42	37	31	32	4,85	5,21	100,00	0,36

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 27. **Rozmieszczenie przedsiębiorstw w sołectwach w 2015 roku**

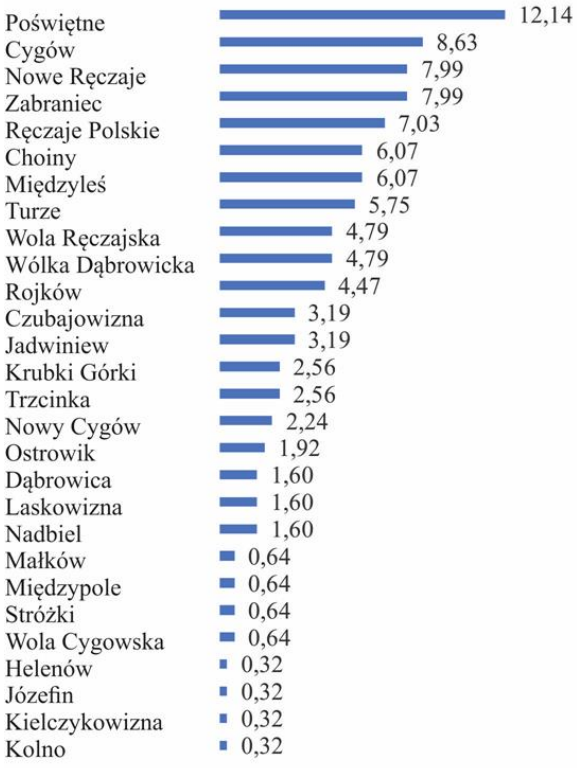

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 28. **Liczba przedsiębiorstw na 100 mieszkańców w 2015 roku**

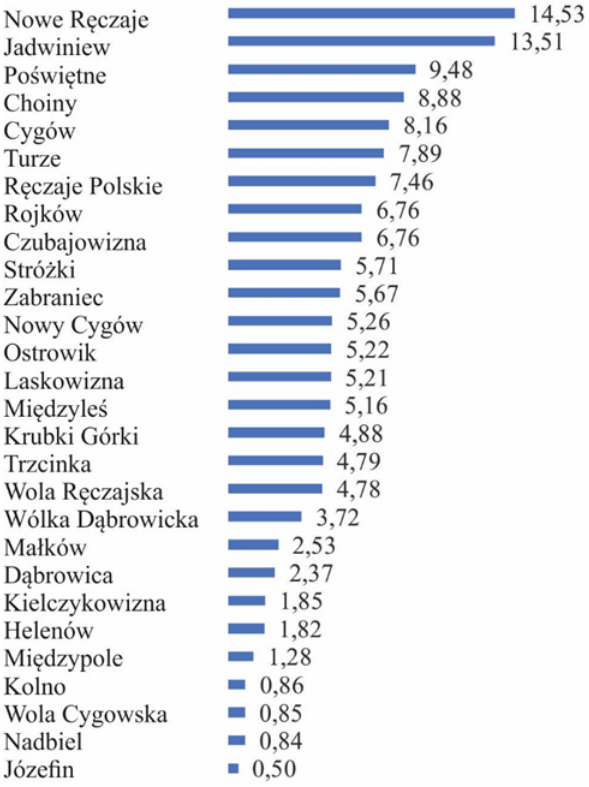

Źródło: Opracowanie własne

Największa liczba przedsiębiorstw w wartościach bezwzględnych jest zarejestrowana w sołectwach Poświętne, Cygów i Nowe Ręczaje. Najmniejsza w sołectwach Kolno i Kielczakowizna. Biorąc pod uwagę liczbę przedsiębiorstw na 100 mieszkańców, najwięcej jest ich w sołectwach Nowe Ręczaje, Jadwiniew i Poświętne.

Rysunek 29. **Sołectwa pod względem liczba przedsiębiorstw na 100 mieszkańców w 2015 roku**

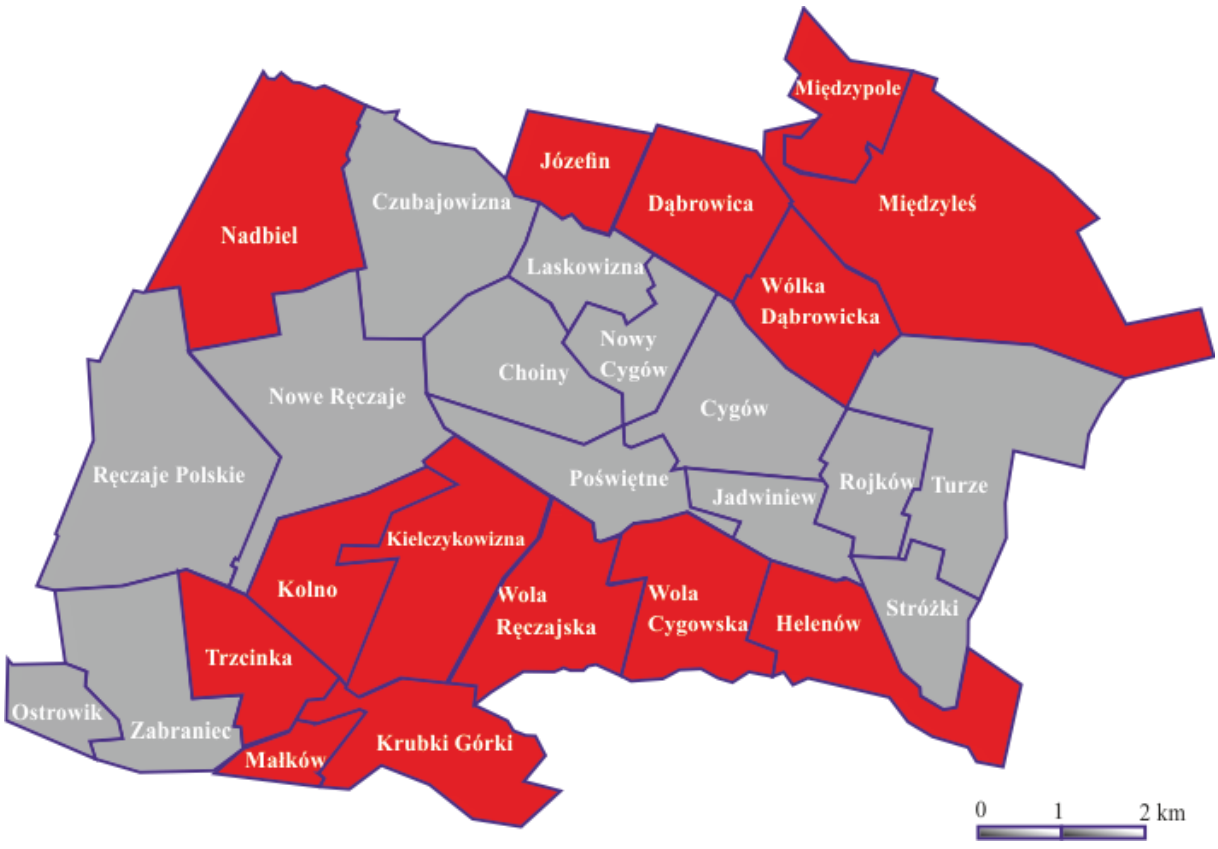

Legenda: sołectwa ze względu na liczby przedsiębiorstw na 100 mieszkańców sołectwa
sołectwa poniżej średniej Średnia 5,21 % sołectwa poniżej średniej
Źródło: Opracowanie własne

Środowisko

Do oceny negatywnych zjawisk środowiskowych wybrano jako wskaźnik ilość azbestu przypadającego na jednego mieszkańca sołectwa.

Tabela 17. **Występowanie azbestu w gminie Poświętne**

Sołectwo	Liczba kg azbestu		Liczba kg azbesty na osobę w 2013	Liczba kg azbesty na osobę w 2015	różnica
	2013	2015			
Choiny	193080	186249	928	870	58
Cygów	346756	312404	1070	944	126
Czubajowizna	147939	143334	1000	968	31
Dąbrowica	274034	263695	1317	1250	68
Helenów	90984	90984	1685	1654	31
Jadwiniew	184370	173370	936	871	65
Józefin	72193	72193	926	976	-50

Kielczykowizna	63966	60522	1207	1121	86
Kolno	229021	227249	2009	1959	50
Krubki Górki	199766	196099	1241	1196	45
Laskowizna	112318	110528	1195	1151	44
Małków	68906	66729	872	845	28
Międzyleś	445102	424879	766	713	53
Międzypole	143985	140025	867	814	53
Nadbiel	89725	89725	685	675	10
Nowe Ręczaje	419072	408830	1187	1111	76
Nowy Cygów	133973	127507	848	817	31
Ostrowik	53648	48699	501	423	78
Poświętne	259563	246148	678	614	64
Ręczaje Polskie	302041	297431	1064	1008	55
Rojków	205424	199009	1012	961	51
Stróżki	47135	47135	1347	1347	0
Turze	209953	191810	950	841	109
Trzcinka	132213	128001	881	766	115
Wola Cygowska	234112	210047	1040	894	147
Wola Ręczajska	399591	391365	1310	1246	64
Wólka Dąbrowicka	323693	311561	832	773	59
Zabraniec	266475	250071	624	567	57
Razem/średnia	5649038	5415599	968	902	66

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 30. **Liczba kg azbesty na osobę w 2015**

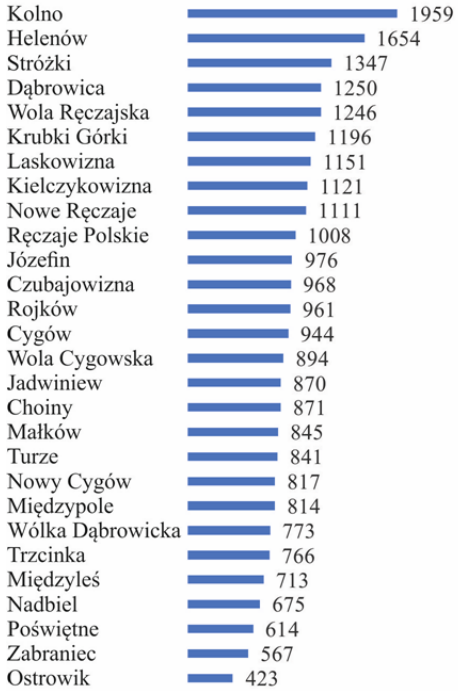

Źródło: Opracowanie własne

Na terenie gminy istotnym problemem środowiskowym jest występowanie wyrobów azbestowych. Stanowią one bardzo często pokrycie dachów budynków przede wszystkim tych o charakterze gospodarczym. Pod względem ich wielkości w przeliczeniu na jednego mieszkańca najwięcej jest ich w sołectwach Kolno, Helenów i stróżki. A najmniej Ostrowik, Zabraniec i Ostrowik.

Rysunek 31. **Sołectwa z udziałem wyrobów azbestowych w 2015**

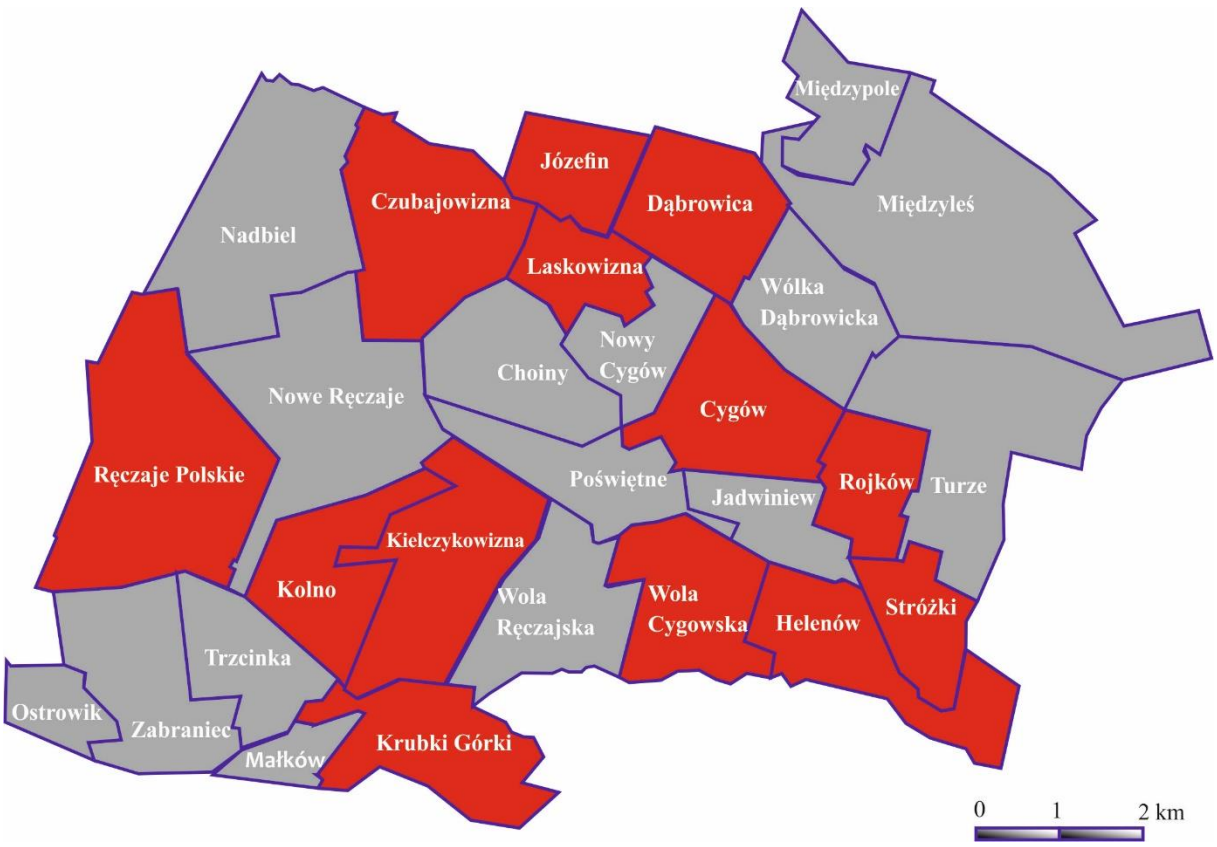

Legenda: sołectwa ze względu na liczby azbestu na 1 osobę
sołectwa poniżej średniej Średnia 902 kg na osobę sołectwa powyżej średniej
Źródło: Opracowanie własne

Wskaźniki określające występowanie kryzysowych zjawisk gospodarczych i środowisk pozwalają przeprowadzić delimitacje obszarów gminy Poświętne znajdujących się w stanie kryzysowym. W tym celu dla wybranych sołectw z występowaniem kryzysowych obszarów ze względów społecznych oceniono występowanie w nich zjawisk o charakterze innym niż społeczne.

Tabela 18. **Występowanie zjawisk kryzysowych o charakterze nie społecznym.**

Sołectwo	Kg azbestu na mieszkańca	Liczba przedsiębiorstw na 100 mieszkańców
Cygów	944	8,16
Międzyleś	713	3,19
Wólka Dąbrowicka	773	3,72
Zabraniec	567	5,67
średnia	902	5,21

Źródło: Opracowanie własne

Uwzględniając występowanie zjawisk kryzysowych o charakterze nie społecznym należy stwierdzić że nie występują one w sołectwie Zabraniec, natomiast wystepuja w sołectwach . Cygów, Międzyleś, Wólka Dąbrowicka. Analiza ilościowa wskazała na te sołectwa jako znajdujące się w kryzysie.

Wskazanie obszarów kryzysowych w gminie Poświętne

Biorąc pod uwagę analizę danych statystycznych, wyniki ankiety oraz wniosków z wywiadów indywidulanych obszarami badawczymi w których występuje zjawiska kryzysowe są obszary: sołectwa. Cygów, Międzyleś, Wólka Dąbrowicka

Rysunek 32. **Obszary kryzysowe w gminie Poświętne**

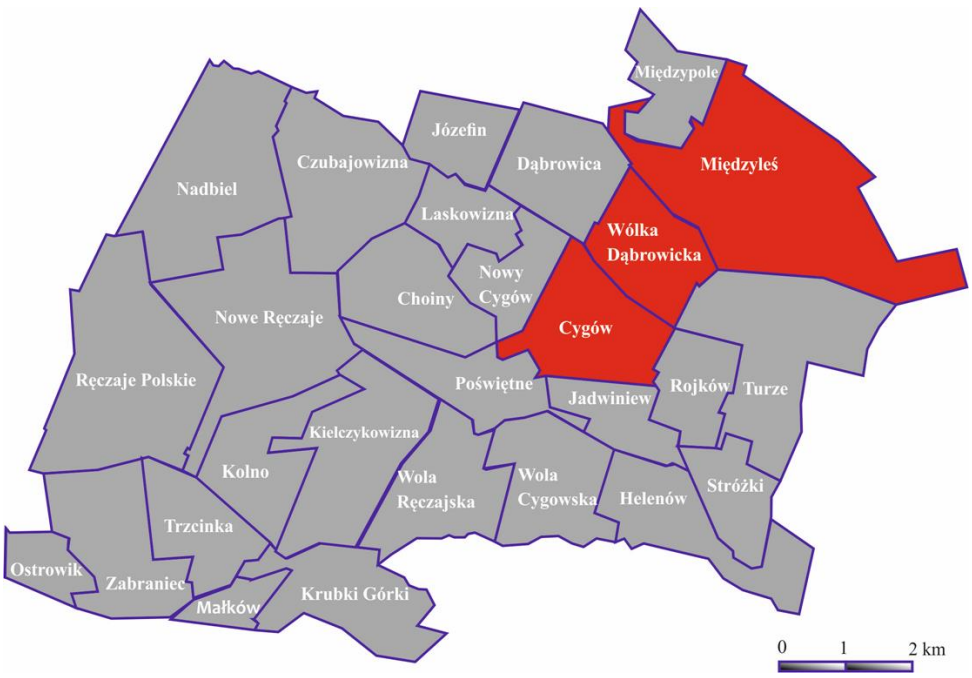

Źródło: Opracowanie własne

Wybór obszaru rewitalizacji

Po przeprowadzeniu analiz prowadzących do wyznaczenia obszaru zdegradowanego, niezbędne jest wyznaczenie obszaru rewitalizacji. Określenie, która część obszaru zdegradowanego stanowić będzie obszar rewitalizacji następuje w oparciu o dwie przesłanki. Pierwszą z nich jest stwierdzenie, że na obszarze tym koncentracja negatywnych zjawisk jest szczególna. Przesłanki wynikające z badań ilościowych i jakościowych przedstawiono powyżej. Drugą z przesłanek jest uznanie, że obszar ten ma istotne znaczenie dla rozwoju gminy. To bardzo szeroka przesłanka, która pozwala gminie na zachowanie marginesu uznaniowości we wskazaniu, która część obszaru zdegradowanego poddana ma zostać rewitalizacji. Znaczenie dla rozwoju gminy oceniać można na różne sposoby, przede wszystkim istotność danego obszaru powinna jednak wynikać z gminnych dokumentów strategicznych, być w nich wskazana jako obszar szczególnej troski władz publicznych, obszar, na którym skupiać się będzie życie społeczno-gospodarcze w gminie. .

Rysunek 32. **Przesłanki wyboru obszaru rewitalizacji**

Źródło: Opracowanie własne

Szukając odpowiedzi na pytanie które sołectwa wpływają na rozwój gminy posłużono się ankieta sondażową. Zawarto w niej pytanie: „*Proszę podać sołectwo, które wg Pani/pana odgrywa najważniejszą rolę w rozwoju gminy?"* Zdecydowaną przewagę otrzymała miejscowość Międzyleś – 83,5%. Na drugim miejscu znalazło się Poświętne – ponad 70%, a dalej Międzypole – ponad 40%. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. **Sołectwa odgrywające najważniejszą rolę w funkcjonowaniu gminy**

Międzyleś	Poświętne	Międzypole	Cygów	Wólka Dąbrowicka
83,5%	73,1%	42,1%	14%	2%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie odpowiedzi udzielonych przez respondentów

Pozostałe miejscowości uzyskały poniżej 2%

Ważnym narzędziem służącym do wskazania obszarów zdegradowanych były indywidualne wywiady pogłębione. W trakcie badań wskazywano również na uwarunkowania infrastruktu-

ralno- przestrzenne – związane z możliwością realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w przestrzeniach, które są własności gminy lub instytucji wspieranych przez gminę (np. budynki). Podczas rozmów indywidualnych poruszane także zagadnienie związane uwarunkowaniami metodologicznymi, pozwalającymi na efektywne (w tym niekosztowne) badania wskaźników społeczno-gospodarczych w procesie wdrażania i monitorowania programu. Przy wskazywaniu na obszary rewitalizacyjne kierowano się, podczas rozmów, czynnikami obejmującymi, także możliwość przeprowadzanie działań rewitalizacyjnych, w tym głównie dostępnością infrastruktury (teren, obiekty) do prowadzenia projektów rewitalizacyjnych. Ponadto uwzględniono czynniki wpływające na to, aby działania rewitalizacyjne oddziaływały korzystnie zarówno na obszar rewitalizowany, ale także na całość gminy. Ważnym czynnikiem, branym pod uwagę przy wyborze obszaru rewitalizacji były informacje uzyskane podczas o obserwacji poczynionych podczas wizji lokalnych obszarów zdegradowanych oraz opiniami mieszkańców podczas spacerów badawczych. Podczas wywiadów wskazywano głownie na dwa sołectwa które wpływają na rozwój gminy. Pierwszym z nich jest sołectwo Międzyleś, które ma duży potencjał aby odgrywać znaczna role w rozwoju gminy oraz na Cegłów, ze względu na występowanie w nim niezagospodarowanej przestrzeni publicznej. Również podczas warsztatów strategicznych wskazywano na te sołectwa.

Biorąc pod uwagę powyższe uwarunkowania tj. analizę danych statystycznych, opnie mieszkańców uznano, ze obszarem przeznczonym w gminie Poświętne do rewitalizacji będzie obszar obejmujący sołectwa Cygów, Międzyleś, Wólka Dąbrowicka. Przy wyborze uwzględniono fakt, że sołectwa te graniczą ze sobą tworząc jednolity układ funkcjonalno- przestrzenny

Tabela 20. **Obszary rewitalizacji w gminie Poświętne**

Sołectwo	Liczba mieszkańców	Powierzania
Cygów	331	390
Międzyleś	596	1035
Wólka Dębowiecka	403	311
Łącznie wybrane sołectwa	1330	1736
Łącznie gmina	6007	10426
Udział wybranych sołectw w %	22,14	16,65

Źródło: Opracowanie własne

Wybrane obszary kryzowe obejmują 22,14 procent mieszkańców i 16,65 % powierzchni gminy. Uznano że wyznaczone obszary kryzowe stanowią w całości obszar rewitalizacji.
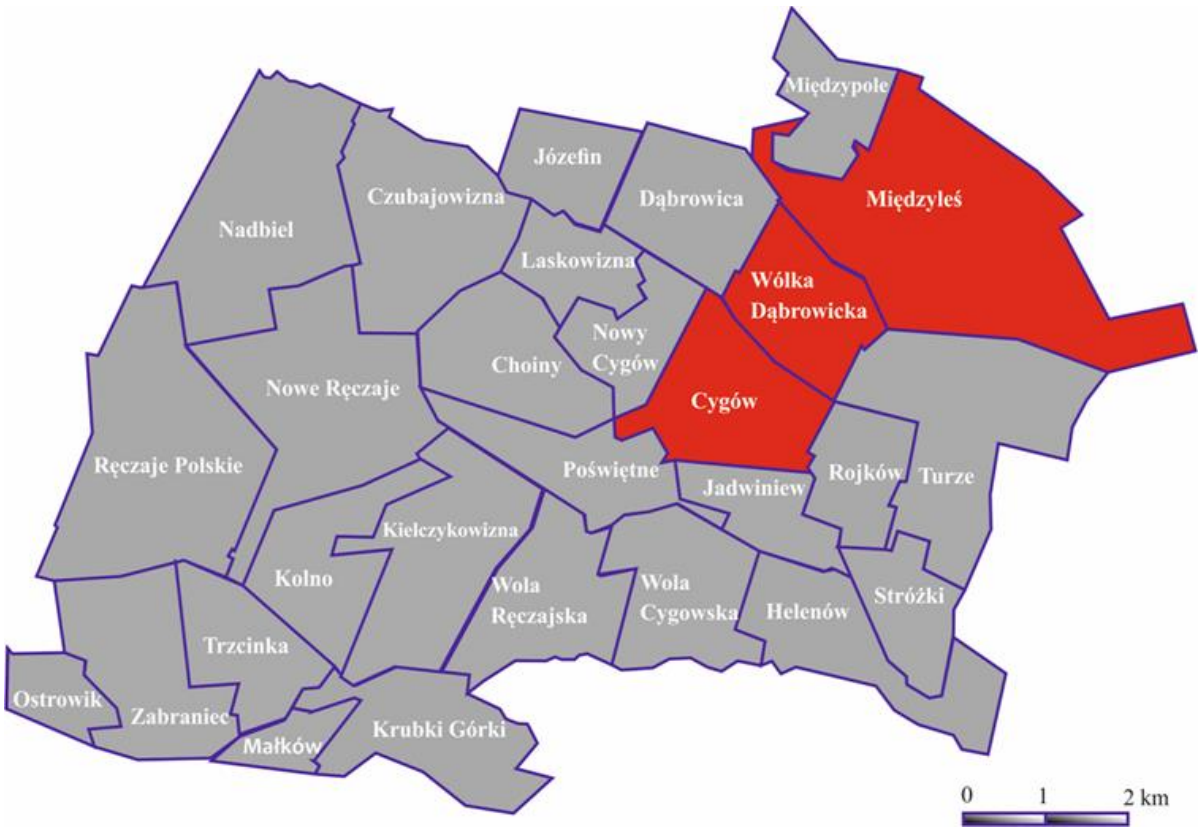
Rysunek 33. **Obszar rewitalizacji w gminie Poświętne**